תורה אור המבואר

מאמרים
על פרשיות התורה ומועדי השנה

מלוקטים מספרי
תורה אור ולקוטי תורה

ד״ה ואתה תצוה את בני ישראל

ביאור ענין שמחה של מצוה, ע״י לימוד התורה בביטול

מחולק לסעיפים עם פיסוק מלא,
בהוספת ביאורים, פיענוחים, הערות וציונים

פרשת תצוה

שנה ד | גליון קפ״ג

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וחמש לבריאה

©
כל הזכיות שמורות
למערכת ליקוטי תורה המבואר

הרב לוי געלב
עורך ראשי

הרב משה גוראריי - הרב חיים זקס
הרב משה לינק - הרב משה מרינובסקי
עורכים

בשורה טובה
לשמוע ולהוריד אלפי שיעורים בחסידות, בתניא, דרך מצותיך,
לקוט"ת ותו"א ועוד, באודיו או בכתב
נא לבקר באתר החדש והמפואר אוצר החסידות
otzerhachassidus.com

לקבל הגיליונות באימייל או להקדיש הגיליונות הבאים
(+1) 718-650-6295
LikuteiTorah@otzerhachassidus.com

לפרטים אודות מוקדי ההפצה בארה"ק וכן להשתתף בהוצאת ההפצה בארה"ק
050-4109309
L109309@gmail.com

יו"ל ע"י

מכון לעבדך באמת
בארה"ב (+1) 718-650-6295
בארה"ק 050-4109309
info@otzerhachassidus.com

הרב לוי געלב
(+1) 310-938-4016
info@maamaronline.com

The Ma'amarim of LIKKUTEI TORAH and TORAH OR are copyright by the Kehot Publication Society, a division of Merkos L'inyonei Chinuch Inc. and are reprinted here with permission.

י"ל בסיוע **תכנית לב לדעת** ותשוח"ח להם

פתח דבר

בעזה"י

בשבח והודיה לה', מוגש בזה לפני ציבור הלומדים, מאמר **"ד"ה ואתה תצוה את בני ישראל"** בסדרת **"תורה אור המבואר"**, שהוא פירוש וביאור על מאמרי חסידות דפרשיות השבוע ומועדי השנה, מלוקטים מספרי תורה אור ולקוטי תורה לרבינו הזקן נבג"מ זצוקללה"ה. ומטרתו להקל בלימוד ה'חסידישע פרשה' בכל שבוע.

הביאור מבוסס על המאמרים המיוסדים על דרוש זה וכן על עוד 'הנחות' מאותו הדרוש (כגון: מספר מאמרי אדמו"ר הזקן, תורת חיים, מאמרי אדמו"ר האמצעי, אור התורה וכו'). כמו כן נכתבו **"ביאורי מושגים"** - הסברה רחבה של מושגים יסודיים בחסידות, המופיעים במאמר.

גם ביאורי המושגים מיוסדים על מקומות אחרים בדא"ח אשר שם מבואר הענין באריכות וביאור יותר (כידוע ש'דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר').

כפי שנראה לעין הקורא, נשתפרו הקונטרסים בתוספת מרובה על העיקר ממה שהיו, בעריכת המאמרים ע"י צוות משפיעים שיחי', עימוד ועיצוב חדש, וגם הגהה יסודי שיהיה נקי ומנופה מכל טעותי הדפוס, ועוד הרבה תיקונים אשר כל הרואה יאמר ברקאי.

לבקשת רבים, ניתן לקבל הקונטרסים מדי שבוע בשבוע באימייל, לקבלו נא לשלוח אימייל לכתובת: subscription@otzerhachassidus.com, וכן אפשר להוריד את הקונטרס, וכמו כן גם הקונטרסים האחרים שי"ל על ידינו בכתובת: otzerhachassidus.com.

כבר אמר דוד המלך ע"ה "שגיאות מי יבין", יתכן כי נפלו אי הבנות בעניינים המבוארים או טעותי הדפוס וכדומה. על כן שטוחה בקשתנו בפני ציבור המעיינים בקונטרס - לשלוח את הערותיהם ונתקנם בבוא העת אי"ה.

כתובת למשלוח הערות: likuteitorah@otzerhachassidus.com

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ונזכה לשמוע תורה חדשה, "תורה חדשה מאתי תצא" (ישעיה נא, ד), במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

ג' אדר – ה'תשע"ה

בברכת שבתא טבא

מכון לעבדך באמת לוי געלב

ד״ה

ואתה תצוה את בני ישראל וגו׳

ביאור ענין שמחה של מצוה,
ע״י לימוד התורה בביטול

תוכן המאמר

פרק א

דיוקים בפסוק 'ואתה תצוה' ..... ז

פרק ב

ביאור עניינו של אהרן הנקרא 'שושבינא דמטרוניתא' ..... ח

פרק ג

ביאור עניינה הפנימי של 'שמחה של מצוה' - בהקדם ביאור עניין 'עשיית' הגילוי האלוקי בגן-עדן על-ידי קיום המצוות ..... ט

פרק ד

התענוג והגילוי העצום בגן-עדן הוא מבחינת 'זיו השכינה', ואילו בתורה ומצוות מלובש מהותו ועצמותו ית' ..... יב

פרק ה

גילוי השמחה של מצוה בנפש האדם על-ידי בחינת אהרן ..... יט

פרק ו

עניין השמן בהדלקת הנרות דאהרן בעבודת ה' ..... כג

פרק ז

ביאור הטעם מדוע עבודת אהרן בהעלאת הנרות ושמחה של מצוה היא 'מחוץ לפרוכת העדות' ..... כח

פרק ח

הכח להעלאת הנרות דאהרן, ע"י אותיות התורה שממשיך משה ..... לא

פרק ט

ההתבוננות ד'הרואה את הנולד' בכדי להגיע לביטול והתאחדות עם התורה ..... לז

פרק י

ישוב הקושיות על הפסוקים ואתה תצוה ..... לט

ב"ה. תו"א פ' תצוה, ד"ה ואתה תצוה את בני ישראל [פא, א – פב, א]

פרשה תצוה

ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך כו'. מחוץ לפרכת אשר על פא א
העדות יערך אתו אהרן כו'. וצריך להבין, מאחר שהמצוה היא באהרן שהוא יערוך את הנרות, למה צוה ה' ויקחו אליך, דמשמע שיביאו השמן אל משה. וגם דבפסוק ראשון גבי ויקחו אליך, אל משה, כתיב להעלות נר תמיד, ובפסוק שני גבי אהרן, כתיב מערב עד בוקר לבד.

פרק א

דיוקים בפסוק 'ואתה תצוה'

"וְאַתָּה[1] תְּצַוֶּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ כו'. מִחוּץ לַפָּרֹכֶת אֲשֶׁר עַל הָעֵדוּת יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אַהֲרֹן כו'"[2].

וצריך להבין: מאחר שהמצוה היא באהרן, שהוא יערוך את הנרות, למה צוה ה' "ויקחו אליך"[3], דמשמע שיביאו השמן אל משה?

וגם: דבפסוק ראשון גבי "ויקחו אליך" – אל משה – כתיב[4] "להעלות נר תמיד", ובפסוק שני גבי אהרן כתיב[5] "מערב עד בוקר" לבד.

לכאורה תמוה: שני הפסוקים מדברים אודות הדלקת נרות המנורה וכמה זמן הנרות צריכים להיות דלוקים, ואם כן, הוה לי' למימר בשני הכתובים משך זמן שוה – או 'תמיד', או 'מערב עד בקר'.

וממה ששינה הכתוב בלשונו וכתב פעם אחת 'תמיד' ובפעם השני 'מערב עד בוקר' למדים שבפנימיות העניינים יש ב' עניינים בהדלקת הנרות. הראשון - הנפעל ע"י הבאת השמן למשה והעלאת הנר ברוחניות שעל ידי זה היא 'תמיד', והשני - הדלקת הנרות ע"י אהרן, והיא רק 'מערב עד בוקר' ולא 'תמיד'. וכפי שיתבאר להלן באריכות.

[סיכום: ב' קושיות על הכתוב 'ואתה תצוה' – א', אם המצוה היא באהרן, מדוע כתיב 'ויקחו אליך' אל משה? ב', למה במשה כתיב 'תמיד', ובאהרן כתיב 'מערב עד בוקר' לבד?].

1. הביאור של דרוש זה מיוסד על מאמרים אלו: הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסה"מ תקס"ז ע' סו. תורת חיים ד"ה ולקחת את שני פרק ג' ואילך. פיה"מ להצ"צ ד"ה ואתה תצוה.
המאמר עם הגהות וקיצורים באוה"ת תצוה ע' א'תקמא. הערות ע' א'תקסג. קיצור ע' א'תקסט. ע' א'תקעג. קיצור והגהות על זה בכרך ח ע' ג'נו. הגהות ע' ג'נט.
ד"ה זה בס' מאמרי אדמו"ר האמצעי שמות ח"ב ע' שטו מיוסד על מאמר זה.
2. שמות כז, כ - כא.
3. ראה תורת כהנים פ' אמור פרק י"ג ובהגהות מהרי"ד. באוה"ת ע' א'תקמא הביא מגמרא: "פרק ט' דמנחות דף פ"ו ע"ב: 'אליך' ולא 'לי', לא לאורה אני צריך, וקשה איך היא 'אליך', הרי זה שייך לאהרן ולא למשה". וראה שם ע' א'תקעה.
4. שמות כז, כ.
5. שמות כז, כא.

אך הענין הוא, כי הנה אהרן שושבינא דמטרוניתא, מטרוניתא הוא מקור נשמות ישראל, כי כל ישראל כו', ואהרן הוא השושבין להם, כמו על דרך משל חתן וכלה שצריכין שושבין לילך עמהם, לפי שאי אפשר להם לילך בעצמם מחמת הבושה וצריכין סעד לתמכם. כך, להיות התכללות נשמות ישראל במקורם באור אין סוף ב"ה, אין להם כח מצד עצמם, רק על ידי בחינת אהרן שהוא שושבינא דלהון. והנה, כמו ענין השושבינין על דרך משל, שאין זה אלא בשעת החתונה, כי משם ואילך אין צריכין עוד לשושבינים, כך הנה שושבינות של אהרן הוא בבחינת ביום חתונתו וביום שמחת לבו, והוא שמחה של מצוה המתגלה בנשמות ישראל, לשמח לבם בה' השוכן בתוך תורתם ועבודתם, שצריך להיות בשמחה כמ"ש תחת אשר

פרק ב

ביאור עניינו של אהרן הנקרא 'שושבינא דמטרוניתא'

אך, הענין הוא:

כי הנה, אהרן 'שושבינא דמטרוניתא'[6].

'מטרוניתא' – הוא מקור נשמות ישראל, כי 'כל ישראל כו' [בני מלכים הם][7].

מקור נשמות ישראל נקרא בשם "מטרוניתא" היינו מלכה, כי נשמות ישראל שייכים לענין ה'מלוכה' כמרומז במאמר חז"ל "כל ישראל בני מלכים הם".

ואהרן הוא השושבין להם.[8]

כמו על־דרך־משל חתן וכלה שצריכין שושבין לילך עמהם, לפי שאי־אפשר להם לילך בעצמם, מחמת הבושה, וצריכין סעד לתמכם. כך, להיות התכללות נשמות ישראל במקורם, באור אין־סוף ב"ה, אין להם כח מצד עצמם. רק על ידי בחינת אהרן, שהוא שושבינא דלהון.

כידוע, נשמות ישראל נמשלו לאשה – הכלה, והקב"ה נמשל לבעל - החתן (ועל משל זה מיוסד כל שיר השירים) וכמו שהכלה צריכה שושבין להוליכה אל החתן, כך למעלה, נשמות ישראל צריכות שושבין להוליכן להתכלל ולהתאחד עם הקב"ה, כי, כפי שיבואר להלן בארוכה, כל השגת הנשמות מצד עצמן בהתלבשותן בגבול וירידתן לעולמות הנבראים התחתונים, הוא רק בהארה מוגבלת מעצמות אור אין סוף, וכדי לעלות מירידתן בעולמות בי"ע, לשרשן בעולם האצילות הם צריכות לשושבין שהוא אהרן.

והנה, כמו ענין השושבינין על־דרך־משל, שאין זה אלא בשעת החתונה, כי מִשָּׁם ואילך אין צריכין עוד לשושבינים. כך, הנה שושבינות של אהרן הוא בבחינת "ביום חתונתו וביום שמחת לבו"[9]**, והוא שמחה של מצוה**[10] **המתגלה בנשמות ישראל, לְשַׂמֵּחַ לִבָּם בַּה' השוכן בתוך תורתם ועבודתם, שצריך להיות**

6. ראה זהר חלק א רסו, ב. זהר חלק ב מט, ב. לקו"ת בהעלותך כט, ג.
7. בבא מציעא קיג, ב.
8. עיין אוה"ת פ' במדבר ע' ט.
9. שה"ש ג, ח. וראה תענית כו, ב.
10. תוקן ע"פ הערות על התו"א במקום תיבת 'מעלה'.

לא עבדת בשמחה כו', ושמחה זו היא באה על ידי אהרן, ובשמחה זו הוא שושבין.

והענין, כי הנה שמחה זו הוא מחמת אור אין סוף ב"ה מקור החיים מקור התענוגים המלובש במצות, וכמאמר אשר קדשנו במצותיו, אשר הוא לשון תענוג גדול מאד עד להלל, וכמו באשרי כי אשרוני בנות, שהוא לשון

בשמחה, כמ"ש[11] "תחת אשר לא עבדת בשמחה כו'".

ושמחה זו היא באה על ידי אהרן, ובשמחה זו הוא שושבין.

השושבינים בחתונה כפשוטה נצרכים רק בעת שהכלה באה אל החתן בפעם הראשונה בעת החתונה, ולאחריה כבר אין להם צורך בשושבינים כי כבר סרה הבושה בין החתן והכלה אחרי שמורגלים זה בזה. ומאותה סיבה גם השמחה הגדולה היא רק בעת הנישואין ולא לאחריהם כי "כל התחדשות אור מביאה השמחה והתענוג והוא עניין החתונה ששמחים בה לפי שהוא דבר חדש" (תו"א בהוספות, בביאור למאמר זה).

וממה שהעלאת הנרות היתה צריכה להיות ע"י אהרן (שהוא בבחי' 'שושבין') למרות שהיתה **בכל יום**, אנו למדים בפנימיות העניינים שבכל עת שהאדם מקיים מצוה ומעלה את נפשו להיכלל בשרשה הבלתי מוגבל, יש בזה התחדשות עמו בשמחת חתונה, ולכן בכל פעם מחדש זקוקים לשושבין שהוא בחינת אהרן. לפי שתמיד בהעלאת הנרות יש עניין של התחדשות בהעלאת ניצוצות הקדושה שירדו למטה והתכללותם בקדושה (כפי שיבואר בפרקים הבאים). ותמיד יש בעליה חידוש, אף שהיא בכל יום, כמו התחדשות החתונה המביאה לשמחה גדולה "שמחה של מצוה", ולכן בעת שמחה גדולה זו של העליה המחודשת זקוקים ישראל לשושבין כדוגמת הכלה שצריכה שושבין שיביאה לחתן ביום שמחת החתונה.

[לסיכום: אהרן הוא 'שושבינא דמטרוניתא', נשמות ישראל, כדי שיוכלו לעלות למעלה לשרשן שבאצילות, ועליה זו היא בכל יום בבחינת "התחדשות" כמו בעת חתונה, ולכן יש בה שמחה של מצוה, וצריכים לאהרן "שושבינא דמטרוניתא" כמשל השושבין ביום החתונה].

פרק ג

ביאור עניינה הפנימי של 'שמחה של מצוה' - בהקדם ביאור ענין 'עשיית' הגילוי האלוקי בגן-עדן על-ידי קיום המצוות

והענין:

- לבאר תוכן עניין שמחה של מצוה, הבאה על-ידי בחינת אהרן דוקא.

כי הנה, שמחה זו הוא מחמת אור אין־סוף ב"ה, מקור החיים מקור התענוגים, המלובש במצות.

וכמאמר[12]: 'אשר קדשנו במצותיו' – 'אשר' הוא לשון תענוג גדול מאד עד להלל, וכמו "באשרי כי אשרוני בנות"[13], שהוא לשון שמחה

11. דברים כח, מז.

12. נוסח ברכת המצוות.

13. בראשית ל, יג.

שמחה והילול על רוב טוב כו'. וכמש ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה, לעבדה במצות עשה, שעל ידי המצות הוא עושה הגן עדן, דהיינו שממשיך בו זיו השכינה ליהנות בו לצדיקים שמתענגים על ה' בגן עדן שהוא תענוג נפלא עד אין קץ, שלכן אמרו על אחר מוטב דלידייני כו', שכל יסורי גיהנם כדאי לסבול בשביל קבלת תענוג עולם הבא, וכמאמר רז"ל על רבי עקיבא
פא ב כשראה כרך גדול של עכו"ם שחק ואמר, אם לעוברי רצונו כך, לעושי רצונו על אחת כמה וכמה, פירוש אם יש הרבה תענוגים כל כך בבחינת עוברי

והילול על רוב טוב כו'.

וזהו הדיוק בנוסח ברכת המצוות, 'אשר קדשנו במצותיו', כי 'אשר' הוא מלשון תענוג (כלשון הכתוב 'באשרי כי אשרוני בנות', שהוא הילול ושבח המתעורר מחמת התענוג והשמחה). ומאחר שבתוך התורה והמצוות מלובש אור אין-סוף ב"ה, מקור התענוגים, לכן האדם יכול להרגיש תענוג גדול בעת קיום המצוה, כדלעיל.

[והולך ומבאר עניין זה שבמצוות מלובש אוא"ס ב"ה, מקור החיים ומקור התענוגים:]

וכמ"ש[14] "ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה" – 'לעבדה' במצות־עשה[15], שעל־ידי המצות הוא עושה הגן־עדן[16]. דהיינו, שממשיך בו 'זיו השכינה' ליהנות בו לצדיקים שמתענגים על ה' בגן־עדן, שהוא תענוג נפלא עד אין קץ. שלכן אמרו על אַחֵר[17]: 'מוטב דלידייני' כו', שכל יסורי גיהנם כדאי לסבול בשביל קבלת תענוג עולם הבא.

לפי הפירוש הפנימי, הפסוק "ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה" קאי על עבודת כל אחד ואחד מישראל (ולא רק על אדם הראשון עליו הכתוב מדבר), שע"י קיום מצות-עשה (- 'לעבדה'), עושים ופועלים את התענוג שבגן עדן. דהיינו ע"י מצוות-עשה ממשיכים את הגילוי של זיו השכינה בג"ע, וזהו עניינו של ג"ע – גילוי אלוקית הנגרם על ידי המצוות שקיים האדם בעולם הזה ('נהנים מזיו השכינה'). נמצא, שע"י קיום מצוות-עשה 'עושים' את הג"ע. ומזה מובן גודל מעלת המצוות, שדוקא על-ידן ממשיכים ממקור התענוגים גילוי כה נעלה – התענוג שגן עדן.

וכל כך גדול ועצום התענוג שבגן עדן עד ש"אמרו רז"ל גבי אלישע בן אבויה – 'אחר' – 'מוטב דלדייניה וליתי לעלמא דאתי', אשר כדאי כל יסורי גיהנם כל י"ב חודש – מה שאש שלנו אחד מששים באש של גיהנם – בשביל שיקבל העונג גם בגן-עדן התחתון" (לקו"ת בשלח ד"ה ראו סוף פרק ב').

וכמאמר רז"ל[18] על רבי עקיבא כשראה כרך גדול של עכו"ם: "שחק ואמר: 'אם לעוברי רצונו כך, לעושי רצונו על אחת כמה וכמה'". פירוש: אם יש הרבה תענוגים כל כך בבחינת 'עוברי רצונו', שהם תענוגי עולם הזה שירדו

14. בראשית ב, טו.

15. ראה תרגום יונתן בן עוזיאל שם. זהר חלק א כז, א. זהר חלק ב קסה, ב. תיקוני זהר סוף תיקון נד. ילקוט ראובני בשם מדרש.

16. ראה גם לקו"ת פ' שלח לט, ג. נתבאר בארוכה באוה"ת חוקת ע' א'תרכב ואילך.

17. חגיגה טו, ב. ראה לקו"ת בשלח א, ד (ד"ה ראו פרק ב'). בהר מא, ב. ובכמה מקומות. וראה תו"א לב, ד. עג, ג.

18. מכות כד, ב. וראה תו"א ריש פרשת בשלח. ותו"ח שמות ע' שמו.

רצונו, שהם תענוגי עולם הזה שירדו ונתגשמו בגשמיות העולם הזה וחומריותו, שלא כדרך השתלשלות וירידת המדרגות מאור אין סוף ב"ה מדרגה אחר מדרגה כמו מדרגות דקדושה, אלא שהם נפלו ממדרגות עליונות דקדושה דרך נפילה מאיגרא רמה כו', ולכן נקראים עוברי רצונו, שהעבירו את הדרך, ואם לעוברי רצונו כך, יש תענוג הרבה שנפל בשבירת הכלים, כל שכן לעושי רצונו, דהיינו מה שהוא עשוי ונתון מרצון העליון

ונתגשמו בגשמיות העולם הזה וחומריותו, שלא כדרך השתלשלות וירידת המדרגות מאור אין־סוף ב"ה, מדרגה אחר מדרגה, כמו מדרגות דקדושה, אלא שהם נפלו ממדרגות עליונות דקדושה דרך נפילה 'מאיגרא רמה כו' [לבירא עמיקתא][19]**. ולכן נקראים 'עוברי רצונו', שהעבירו את הדרך.**

לפי הפירוש הפנימי, קאי "עוברי רצונו" על התענוגים הגשמיים עצמם. כלומר, תענוגים גשמיות אלו 'עברו' על הדרך הרגיל ('רצונו') ואינם נמשכים כדרך המשכת רצון העליון למי שחפץ בו ה'.

כי הנה, רצונו הפנימי של הקב"ה הוא דוקא בקדושה ובישראל, ו"השפעת חיות ושפע עולם הזה לעכו"ם שהם נקראים עוברי רצונו שעובר על הרצון מבחי' למעלה מהרצון, כי שם אין העונות מפסיקים ומעכבים את השפע כי אם צדקת מה תתן לו ורבו פשעיך מה תעשה לו... הוא כחשיכה כאורה ומשם הוא יניקת עכו"ם דרך נפילת האור שמרחוק כנ"ל אף שהם רחוקים מאור פניו ית' **המתגלה"** (אוה"ת בהגהות לד"ה זה).

ופירוש הדבר הוא דיניקת הקליפות היא ממדריגה ש'עוברת' על רצון העליון, היינו נעלית ממנו, ומבחינה נעלית זו שלמעלה מהרצון, בה אין חילוק כביכול בין אור לחושך, יכולים לבוא 'בדרך נפילה' תענוגים גשמיים (אבל בדרך השתלשלות וירידה מסודרת ממדרגה למדרגה, בוודאי לא יכולים לבא ממדרגות עליונות דקדושה, תענוגים גשמיים וחומריים).

ולכן נקראים "עוברי רצונו", לפי שהעבירו את הדרך של היניקה מרצונו ית', ולא קבלו בדרך של סדר והדרגה למי שראוי.

[והנה, ממה שנתבאר אודות התענוגים הגשמיים, עולה ב' דברים: א) שמחד גיסא **שרשם** הוא נעלה מאד (מדרגא ש'למעלה' מ'רצונו' שלגביו 'כחשיכה כאורה'). ב) לאידך, הדרך שנמשכו משרשם הוא 'בדרך נפילה' ולא בדרך השתלשלות. ומזה מובן, שלמרות שמצד אחד יש להן שרש מאד נעלה, אך לאידך מאחר שהדרך שנמשכו משרשם הוא 'בדרך נפילה' – כפי שהן למטה, אין להן קשר במהותם עם שרשם הנעלית.

ולפ"ז ימשיך לבאר המעלה שב'עושי רצונו' דהיינו התענוגים דקדושה: דלמרות ששרשם הוא רק ב'רצונו' ית' (ולא במדריגה ש**למעלה** מ'רצונו' כמו השרש של התענוגים הגשמיים והחומריים), אך יש להן מעלה גדולה בזה שגם כפי ש'נמשכו' וירדו משרשם, הם עדיין 'קשורים' במהותם בשרשם הנעלה ('רצונו'), וכפי שממשיך:]

ו'אם לעוברי רצונו כך' – יש תענוג הרבה שנפל בשבירת הכלים, 'כל שכן לעושי רצונו'.

19. חגיגה ה, ב.

ב"ה כסדר ירידת המדרגות דקדושה בגן עדן העליון והתחתון, שהוא התענגות על הוי"ה, שבודאי יש בו תענוג נפלא והרבה מיני תענוג אין קץ, שהוא מקור החיים ומקור התענוגים.

דהיינו, מה שהוא 'עשוי' ונתון מרצון העליון ב"ה, כסדר ירידת המדרגות דקדושה, בגן־עדן העליון והתחתון, שהוא הִתְעַנְּגוּת על הוי"ה, שבודאי יש בו תענוג נפלא והרבה מיני תענוג אין קץ, [מפני] שהוא מקור החיים ומקור התענוגים.

כלומר:

בחינת 'עושי רצונו' הוא מה ש'עשוי' ונתון ונמשך מרצון העליון ב"ה בדרך ישר, והיינו שההמשכה נתונה ברצון הקב"ה לעולמות הקדושה בהם חפץ, שאזי נמשכת המשכת התענוג באופן שגם כשהיא מתצמצמת ויורדת ממדריגה למדריגה (וכפי שרואים שאינו דומה האור המאיר בגן עדן העליון לגן עדן התחתון וכו'), מכל מקום עודנה קשורה והיא "המשך" למקורה מקור התענוגים, והיא "התענגות על הוי'", שלא כבתענוגי "עובדי רצונו" שנמשכו בדרך נפילה, ובהם התענוגים כשהם למטה הם מנותקים משרשם העליון המדריגות דקדושה.

ולכן, למרות שבתענוגים עוה"ז נמצא תענוג גדול שנפל ממדריגות עליונות שלמעלה מהרצון, בכל זאת התענוג של "עושי רצונו" גדול עוד יותר בגלל שהוא ניתן ברצונו ואור פניו של הקב"ה, ומורגש בו מקורו האלוקי[20].

ואם לעובדי רצונו "שמעבירים השפע מבחינה שלמעלה מהרצון, אשר שם אם צדקת מה תתן לו, שלא דרך הרצון ולכן אף שהם מכעיסים אותו נמשך להם שפע אלא שנמשך שלא דרך הרצון... אינו נמשך כי אם דרך נפילה וזוהי בחינת שבירת הכלים שנקראת מיתה וימלוך וימת, ואם כן אם בבחינה זו יש כל כך תענוג, כל שכן לעושי רצונו שנמשך דרך הרצון.. שקשור למקורו, שהתענוג גדול לאין קץ" (אוה"ת כאן).

[לסיכום: סיבת השמחה של מצוה היא מחמת האור אין-סוף המלובש ושורה בתוך כל מצוה. וגודל מעלת האלוקות שבמצוות מובן מזה שעל-ידי קיום המצוות בעולם הזה ממשיכים את הגילוי העצום המאיר בגן-עדן העליון ובגן-עדן התחתון, ומזה מוכח גודל מעלת המצוות, שהן בבחינת 'עושי רצונו', היינו רצונו של הקב"ה כפי הסדר הראוי שעל ידם זוכים ל"התענוגות על ה"" בגן בניגוד לתענוג דעולם הזה שבא ממדריגות גבוהות אך **בדרך נפילה** – 'עוברי רצונו'].

פרק ד

התענוג והגילוי העצום בגן-עדן הוא מבחינת 'זיו השכינה', ואילו בתורה ומצוות מלובש מהותו ועצמותו ית'

[לאחר שנתבאר לעיל מעלת הגן עדן שיש בו תענוג גדול לאין קץ מכל תענוגי עוה"ז, מבאר שכל מיני התענוגים שבג"ע שהם זיו והארה בלבד, נמשכים ע"י קיום המצוות, ולכן השמחה שבקיום המצוות צריכה להיות ביתר שאת מהשמחה והתענוג שבגן עדן]

20. כ"ז מפורש באוה"ת כאן, וכך משמע בל' התו"א כאן.
אך יש להעיר שבספר תקס"ז ובמאמרי אדמו"ר האמצעי כאן נתפרש הענין ד'עושי רצונו' באופן אחר: ש'עושי רצונו' נקראו כך ע"ש שהם מקיימים מצוות מעשיות בעוה"ז, עולם העשיה, והיות ש'סוף מעשה במחשבה תחילה', הרי דווקא 'עושי' רצונו ממשיכים בעשייתם מפנימיות ומקור התענוג.

והנה, תענוג זה נמשך מן המצות, שלכן נמשלים המצות לנרות, כמו שעל ידי שמדליקין את הנרות נתמלא הבית אור וזיו, כך על ידי עשיית המצות נמשך זיו בגן עדן כו'. לכן כתיב תחת אשר לא עבדת את ה אלוקיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל, יותר מרוב כל, היינו, צריך לשמוח בעבודת ה' בקיום מצוותיו (כי בקיום המצוות האדם מתאחד ומתחבר עם אור אין סוף) יותר מהשמחה הבאה מרוב כל, כי רוב כל הם תענוגי העולם הבא, והמצות צריך להיות בשמחה יתירה מהם, והוא כאשר ישים אל לבו כי בשמים ממעל ועל הארץ מתחת על כל שבח מעשה ידיך כו', פירוש בשמים ממעל זה גן

והנה, תענוג זה [שבגן-עדן] **נמשך מן המצות.**

שלכן, נמשלים המצות לנרות. כמו שעל-ידי שמדליקין את הנרות נתמלא הבית אור וזיו, כך על-ידי עשיית המצות נמשך 'זיו' בגן-עדן כו'.

המצוות נמשלו לנר להורות כי כשם שהאור המאיר בבית הוא רק זיו והארה מאור הנר, כך המצוות הם בבחינת נר שממנו נמשך זיו והארה בעלמא להאיר בג"ע, ולכן נקרא התענוג העצום שבג"ע בשם "זיו" השכינה, כי הוא רק זיו והארה מהנר שהוא המצוה.

ו"מה שעל ידי המצוות בעולם הזה נמשך תמיד בחינת תוספת גילוי וזיו בגן עדן, הוא כדמיון המדליק נר מנר בלבד, שאין אור הנר הנדלק רק אור הארה בעלמא נבדלת מאור הנר הדולק, ולא נחסר מאומה בנר הדולק ע"י הבדלת הארת נר שמדליקין ממנה, כך בחי' הארת זיו עונג העליון המאיר בגן עדן מזיו השכינה, הוא רק בחינת הארה בעלמא הנבדלת ממקור התענוגים שאין לו קץ" (ספר תקס"ז).

לכן, כתיב[21] **"תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל".**

על פי הנ"ל – שהתענוג שבגן-עדן נמשך מקיום המצוות בעולם הזה – יש לבאר את הפירוש הפנימי של הכתוב 'תחת אשר לא עבדת את הוי' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל'.

יותר 'מרוב כל'.

היינו, צריך לשמוח בעבודת ה' בקיום מצוותיו (כי בקיום המצוות האדם מתאחד ומתחבר עם אור אין-סוף) יותר מהשמחה הבאה מ'רוב כל'.

כי 'רוב כל' הם תענוגי העולם הבא. והמצות צריך להיות בשמחה יתירה מהם.

על פי הנ"ל – שהתענוג שבגן-עדן נמשך מקיום המצוות בעולם הזה – יש לבאר את הפירוש הפנימי של הכתוב 'תחת אשר לא עבדת את הוי' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל'. דהיינו, צריך לשמוח בעבודת ה' בקיום מצוותיו (כי בקיום המצוות האדם מתאחד ומתחבר עם אור אין-סוף) יותר מהשמחה הבאה מ'רוב כל', ו'רוב כל' מורה על תענוגי גן-עדן (כפי שיבואר לקמן), ובמצוות צריך לשמוח ולהתענג יותר מבגן עדן.

והוא כאשר ישים אל לבו כי 'בשמים ממעל ועל הארץ מתחת על כל שבח מעשה ידיך'[22] **כו'.**

21. דברים כח, מז.

22. נוסח ברכת קריאת שמע של שחרית.

עדן העליון, ועל הארץ מתחת זה גן עדן התחתון, אין השבח בהם אליך אלא שהם בחינת מעשה ידיך, כמו על דרך משל שמשבחין את האדם במעשה ידיו איך שהוא כותב גדול או שמצייר ציור נאה, שהשבח הזה אינו נוגע לחכמתו ולא למהותו ועצמותו. כך, כל השבח וההילול שנמשך בגן עדן לנשמות להתענג על ה׳ בהשכלתם והשגתם, אין השבח הזה אלא בהמשכת מעשה ידיו של הקב״ה לבד, שבזה יש להם השכלה והשגה, והיינו זיו הנמשך

פא ג **מן המצות שנקרא מעשה ידיו של הקב״ה, כי באתערותא דלתתא בקיום**

פירוש ׳בשמים ממעל׳ – זה גן־עדן העליון. ׳ועל הארץ מתחת׳ – זה גן־עדן התחתון. אין השבח בהם אליך, אלא שהם בחינת ׳מעשה ידיך׳.

כמו על־דרך־משל שמשבחין את האדם במעשה ידיו, איך שהוא כותב גדול, או שמצייר ציור נאה, שהשבח הזה אינו נוגע לחכמתו ולא למהותו ועצמותו.

כך, כל השבח וההילול שנמשך בגן־עדן לנשמות, להתענג על ה׳ בהשכלתם והשגתם, אין השבח הזה אלא בהמשכת ׳מעשה ידיו׳ של הקב״ה לבד, שבזה יש להם השכלה והשגה. והיינו, זיו הנמשך מן המצות,[23] שנקרא ׳מעשה ידיו׳ של הקב״ה.

מי שמפאר את כוחו של חכם גדול במה שהוא אומן או צייר מופלא וכדומה, אינו משבח בכך את מהותו ועצמותו של האומן כי אם התפשטות חיצונית ממנו המתבטאת באומנות יד, וכאשר אדם משבח את החכם רק במעשה ידיו הרי זה משום שאין לו כל השגה בחכמת החכם ולכן אינו יכול לשבחה, ורק במעשי ידיו ואומנותו מהם הוא מתפעל ועליהם הוא משבח.

ובנמשל, הנשמות בגן-עדן העליון והתחתון משיגות רק בחי׳ ׳זיו השכינה׳, כמו שאמרו רז״ל: ׳נהנים מזיו השכינה׳, היינו זיו והארה חיצונית ממנו ית׳, ולא מהותו ועצמותו. וזהו עניין ׳מעשה ידיו׳ של הקב״ה, כי כמו שאצל האדם מעשה ידיו אינם מהותו, אלא התפשטות חיצונית ממנו, כך על-דרך-משל למעלה, ׳מעשה ידיו׳ של הקב״ה הם ההארה החיצונית המתפשטת ממנו, ולא מהותו.

וזוהי המשמעות הפנימית של לשון ברכת יוצר אור ׳בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, על כל שבח מעשה ידיך׳:

בגן-עדן העליון (׳בשמים ממעל׳) ובגן-עדן התחתון (׳בארץ מתחת׳) משיגים ונהנים ומתענגים מ׳זיו השכינה׳, היינו הארה ממנו ית׳ בלבד, כזיו המתפשט מן הנר, והארה זו נחשבת לגבי המצוות עצמם, כמעשי ידי האומן לעומת חכמתו ומהותו, ׳מעשה ידיו׳ של הקב״ה, והנשמות משבחו בגן עדן רק בזיו זה כי רק תענוג מתפשט זה יש להם השגה ותפיסה (משא״כ במהותו ועצמותו ית׳, מקור התענוגים).

23. בפשטות משמע כאן, שרק ה׳זיו׳ הנמשך ומאיר ממצותיו של הקב״ה נקרא ״מעשי ידיו״ (היינו שרק ה׳זיו׳ הנמשך ממצותיו של הקב״ה הוא רק בגדר ׳עשיה׳ שאינו בערך העצם כלל, אבל עצם קיום המצוות ע״י הקב״ה כבי׳ – נכללים בהגדר של ׳אברים דמלכא׳ ממש). אבל יש להעיר, שבמפתח עניינים לתו״א בעריכת כ״ק אדמו״ר זי״ע (ערך מצוות), נקט שהמצוות נקראות ״מעשי ידיו של הקב״ה״, ולפי זה לכאורה צריך לומר שאין הכוונה בתורה אור כאן שהזיו הנמשך מן המצוות **נקרא** מעשי ידיו, אלא שהמצוות שמהם נמשך הזיו **נקראות** מעשי ידיו, ועצ״ע.

המצות למטה, אתערותא דלעילא, הקב"ה מניח תפילין והקב"ה רופא חולים ומברך השנים ומכלכל חיים בחסד כו', ומזה נמשך הזיו בגן עדן להתענג על הוי"ה בהשכלתם והשגתם בהמשכה זו,[א] וכמה מיני מדרגות זו למעלה מזו

כי באתערותא דלתתא – בקיום המצות למטה, אתערותא דלעילא[24] **– 'הקב"ה מניח תפילין, והקב"ה רופא חולים'**[25]**, ו'מברך השנים', ו'מכלכל חיים בחסד'**[26] **כו'. ומזה נמשך הזיו בגן־עדן להתענג על הוי"ה בהשכלתם והשגתם בהמשכה זו.**[א]

ידוע הכלל המובא אשר 'באתערותא דלתתא - אתערותא דלעילא'. כלומר, על-ידי התעוררות האדם בעבודת ה' למטה, תומשך המשכה מלמעלה שהיא בדוגמא להתעוררות זו.

וכמאמר רז"ל על הכתוב 'מגיד דבריו ליעקב, חוקיו ומשפטיו לישראל', שמה שהקב"ה אומר לישראל לעשות, אף הוא עושה. וזהו דיוק הלשון 'חוקיו' ו'משפטיו', היינו החוקים והמשפטים של הקב"ה שכביכול גם הוא ית' מקיים המצוות, כמאמר רז"ל 'הקב"ה מניח תפילין', היינו שעל-ידי שהאדם מניח תפילין למטה, באתערותא דלתתא, נפעל שהקב"ה מניח תפילין, אתערותא דלעילא.

וע"י "שהקב"ה מניח תפילין", וכן בשאר המצוות (שהקב"ה עושה אותן, כביכול, ע"י אתערותא דלתתא של קיום המצוות דישראל), נמשך ממעשה המצוות של הקב"ה זיו בג"ע, והתענוג של נשמות הצדיקים בג"ע הוא מהשגת זיו זה.

ואף שהתענוג הוא רק ב'זיו' הנמשך ממעשה המצוה של הקב"ה, אעפ"כ מובן שהוא תענוג נפלא וגדול מאד ("להתענג על הוי'"), כי מובן שאף ה'זיו' הנמשך ממנו ית' התענוג ממנו הוא נעלה ביותר[27]. ולכן, יש גם ריבוי מדריגות בהשגת תענוג זה, וכפי שממשיך:

וכמה מיני מדרגות זו למעלה מזו בהשכלה זו

הגהות צמח צדק

א. וזהו "**ומעשה ידיו מגיד הרקיע**", **כי הנ"ע נק' 'מתיבתא דרקיע'. ועיין מ"ש בפי' "הללוהו ברקיע עוזו"** [ראה סידור עם דא"ח סט, ד].

24. ראה זהר חלק א' פח, א.

25. ברכות ו, א.

26. נוסח תפלת שמונה עשרה.

27. ליתר ביאור:

אף שההשגה בג"ע היא רק בהתפשטות והארה הנמשכת מהמצוות, בכל זאת בהשגה זו הם "מתענגים על ה'" כי אף שזו הארה בלבד, כיון שנמשכת "ממקור התענוגים שאין לו קץ ושיעור בעצמותו", לכן "אין שיעור לבחינת תוספת גילוי הארתו להאיר בגן עדן" (ספר תקס"ז). כי גם בהארה והתפשטות מוגבלת, אף שאין לה ערך לגבי מקורה שהוא מקור התענוגים העצמי שאינו מוגבל, בכל זאת נרגש בה המקור אליו היא קשורה והיא ממנו היא נמשכת ומתגלה, ולכן למרות שהתענוגים בגן עדן מוגבלים, ניכר בהם מקורם הבלתי מוגבל. וזה בא לידי ביטוי בכך שבתענוגים המוגבלים עצמם ישנם תענוגים רבים מאד לאין שיעור, וכפי שממשיך בקטע הבא במאמר.

וכ"ז מובן גם ממה שהתענוג הנמשך בג"ע נמשל ל"מעשה ידיו" של הקב"ה (כנ"ל במאמר):

דהנה, באומן שמשבחים אותו על מעשי ידיו, הרי אף שהשבח הוא להתפשטות החיצונית שלו ולא לחכמתו ומהותו, בכל זאת השבח 'מגיע' וקשור גם לחכמתו, כי גם התפשטות זו של האומנות היא תוצאה של חכמתו, האומנות צריכה להיעשות בחכמה וחכמתו ניכרת מתוך העשיה, אף שלאדם המשבח אין השגה בחכמת האומן כשלעצמה אלא רק בתוצאה המשתלשלת מן החכמה והיא האומנות מעשי ידיו הנעשית בחכמה.

ובעניינו בנמשל בתענוגי גן עדן, הרי אף שהשגת הנשמות שם היא רק בהתפשטות והארה הנמשכת מהמצוות,

בהשכלה זו בכמה מיני תענוגים עד אין קץ, שיש כמה מיני גן עדן כו', הגם שלא נזכר בספרים רק גן עדן תחתון ועליון, הרי אמרו רז"ל תלמידי חכמים אין להם מנוחה, שנאמר ילכו מחיל אל חיל כו', ועל זה נאמר כי כל בשמים ובארץ, ותרגומו דאחיד בשמיא ובארעא, והוא ענין שנזכר בספרים שיש עמוד בגן עדן שבו עולין מגן עדן עליון לתחתון, שהעמוד הוא המחבר גן עדן עליון עם תחתון. וכל זה הוא בבחינת הזיו שנמשך ממעשה ידיו בלבד, אבל באין

בכמה מיני תענוגים עד אין קץ, שיש כמה מיני גן־עדן כו'.

הגם שלא נזכר בספרים רק גן־עדן תחתון ועליון, הרי אמרו רז"ל[28]: 'תלמידי חכמים אין להם מנוחה', שנאמר[29] "ילכו מחיל אל חיל" כו'.

ממאמר חז"ל "ת"ח אין להם מנוחה" מובן שבעולם הבא (שקאי על ג"ע) יש ריבוי מדרגות לאין קץ.

ו'גן עדן העליון' ו'גן עדן התחתון' הם שני סוגים כלליים בגן עדן, (וב'גן עדן התחתון' הוא שכר עובדי ה' בגילוי האהבה ויראה שישנם בטבע כל אחד מישראל, וב'גן עדן העליון' הוא שכרם של העובדים באהבה ויראה הנולדים מתבונה ודעת את ה') אבל בפרטיות יש "ריבוא רבבות אלפים מדריגות" (אדמו"ר האמצעי), כי לפי שמקור התענוגים ממנו הם נמשכים הוא בלי גבול, לכן יש ריבוי עצום של מיני תענוגים.

[ובזה יובן האמור לעיל שהשמחה של מצוה צריכה להיות יותר 'מרוב כל', היינו יותר מכל התענוגים העליונים של עולם הבא. ויבאר כיצד תענוגים אלו מרומזים במילים 'מרוב כל':]

ועל זה נאמר[30] "כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ", ותרגומו: 'דאחיד בשמיא ובארעא'. והוא ענין שנזכר בספרים[31] שיש עמוד בגן־עדן שבו עולין מגן־עדן עליון לתחתון, שהעמוד הוא המחבר גן־עדן עליון עם תחתון.

הפירוש הפנימי בתרגום על הכתוב "כי כל בשמים ובארץ"- "דאחיד בשמיא וברקיעא", הוא שבחינת 'כל' מורה על ה'עמוד' שעל ידו עולים ('דאחיד') מן ה'ארץ' שהיא גן עדן התחתון, ל'שמים' שהוא גן עדן העליון (וכידוע, שכדי לעלות מג"ע התחתון לג"ע העליון, צריכים לעבור דרך ה'עמוד'[32]).

בכל זאת בהשגה זו הם "מתענגים על ה'" כי אף שזו הארה בלבד, כיון שנמשכת "ממקור התענוגים שאין לו קץ ושיעור בעצמותו", לכן "אין שיעור לבחינת תוספת גילוי הארתו להאיר בגן עדן" (ספר תקס"ז). כי גם בהארה והתפשטות מוגבלת, אף שאין לה ערך לגבי מקורה שהוא מקור התענוגים העצמי שאינו מוגבל, בכל זאת נרגש בה המקור אליו היא קשורה וממנו היא נמשכת ומתגלה, ולכן למרות שהתענוגים בגן עדן מוגבלים, ניכר בהם מקורם הבלתי מוגבל, וזה בא לידי ביטוי בכך שבתענוגים המוגבלים עצמם ישנם תענוגים רבים מאד לאין שיעור. (ע"פ ספר אדמו"ר האמצעי).

28. ברכות סד, א.

29. תהלים פד, ח.

30. דברי הימים א כט, יא.

31. זהר חלק ב ריא, א. זהר פ' ויחי ריט, א. נתבאר באוה"ת חיי שרה קלב, א. בכמה מקומות מובא בשם ספר הבהיר.

32. ענינה ומהותה של 'עמוד' זה מבואר בכ"מ. ראה לקו"ת בשלח ב, א. סה"מ תקס"ח ע' שפ. ביאורי הזהר לאדה"א עא, א. ראה תו"ח פ' בראשית ד"ה ותלד עדה. ד"ה זה היום תרס"ו. סה"מ תש"י ע' 107. ועוד.

סוף ב"ה ממש בעצמותו ומהותו ית' לית מחשבה תפיסא, המלאכים אומרים קדוש ומובדל כו', ומחמת זה האופנים ברעש גדול כו', שאומרים איה מקום כבודו. אך, המצות עצמן הן בחינת אור הנר, שמזה נמשך הזיו, והם מקור הזיו, שהם נקראים אברים דמלכא, בחינת אברין וכלים לאור אין סוף ב"ה ממש, ולכן בכל המצות כתיב לפני ה', לפני ה' ממש, וכמ"ש אשר אנכי מצוך היום, שבבחינת היום לעשותם, אנכי ממש הוא עצמותו ומהותו ממש מצוך כו', ואי לזאת תהיה השמחה בקיום המצות

ו"רוב כל" מורה על ריבוי עצום לאין שיעור של בחינות 'כל', הם העמודים שעל-ידם עולים ממדריגה למדריגה בגן עדן.

וכל זה הוא בבחינת ה'זיו' שנמשך מ'מעשה ידיו' בלבד.

כל ריבוי התענוגים שברבבות המדריגות בגן עדן - הנמשכים על ידי קיום המצוות בעולם הזה - הם רק התפשטות והארה מאין סוף עצמו, מקור התענוגים. וערכם לגבי הקב"ה עצמו הוא כמו מעשי ידיו של אומן לעומת מהותו וחכמתו. ורק בהתפשטות מוגבלת זו שייכת השגה ותענוג לנשמות בגן עדן, אבל לא בהקב"ה עצמו, מקור התענוגים.

אבל באין־סוף ב"ה ממש – בעצמותו ומהותו ית' – 'לית מחשבה תפיסא'[33].

המלאכים אומרים: 'קדוש'[34] **ומובדל כו'. ומחמת זה 'האופנים ברעש גדול'**[35] **כו'. שאומרים: 'איה מקום כבודו'**[36].

מחמת הריחוק הגדול שבין אין-סוף ממש למלאכים העליונים, הרי הם אומרים 'קדוש קדוש קדוש ה'' כו', ופירוש עניין 'קדוש' הוא מובדל ומופרש, כי גם המלאכים אין להם השגה בעצמותו, ומפני הכרה זו הם אומרים 'קדוש'.

וזו גם סיבת הרעש של האופנים, כפי שאומרים 'והאופנים ברעש גדול'. שכן, מאחר שהם מובדלים מעצמותו ית' באין-ערוך, וגם הם מכירים את ריחוק הערך הזה, לכן הם משתוקקים ונכספים להכלל בו ית' עצמו. והרעש הגדול הוא ביטוי לתשוקה וצמאון זה.

ולכן אומרים האופנים 'איה מקום כבודו', כי אין להם שום השגה בו ית' עצמו (שהרי 'לית מחשבה תפיסא ביה'), ולכן אומרים 'איה מקום כבודו', כלומר, היכן היא מדריגה זו, ואין להם השגה ותפיסא בה.

אך, המצות עצמן הן בחינת אור הנר, שמזה נמשך הזיו, והם מקור הזיו, שהם נקראים 'אברים דמלכא'[37]**, בחינת 'אברין' וכלים לאור אין־סוף ב"ה ממש. ולכן, בכל המצות כתיב**[38] **"לפני ה'" – לפני ה' ממש. וכמ"ש**[39] **"אשר אנכי מצוך היום", שבבחינת 'היום לעשותם'**[40]**, 'אנכי' ממש – הוא עצמותו ומהותו ממש – 'מצוך' כו'.**

33. תיקוני זהר (בהקדמה) יז, א.
34. ישעי' ו, ב.
35. נוסח ברכת ק"ש.
36. נוסח 'כתר' במוסף שבת ויו"ט.
37. תיקוני זהר, תיקון ל' עד, א.
38. צריך עיון היכן כתוב בכל המצות "לפני ה'".
39. דברים ו, ו.
40. דברים ז, יא.

גדולה לאלקים הוא אור אין סוף ב"ה ממש המלובש בהן ביתר שאת, מרב כל, היינו בחינת כל דאחיד בשמיא ובארעא, וכמאמר רז"ל יפה שעה אחת וכו'.

אבל המצוות עצמן (בניגוד לזיו והגילוי הנמשך על-ידן בגן-עדן כנ"ל), הן בחי' אור הנר עצמו, כמ"ש 'כי נר מצוה'. היינו שהם הם מקור הזיו וההארה האלוקית הנמשכת על-ידן בגן-עדן. כלומר, שבהן מתלבש ושוכן אור אין-סוף ב"ה עצמו, מקור התענוגים.

ולכן נקראות המצוות בזהר הק' בשם 'אברים דמלכא', כי כמו שאברי גוף האדם הם כלים לאור הנפש המתפשט בתוכם לפעול על-ידם, כך המצוות הם כלים לאור אין-סוף ב"ה המלובש בהם. ו"הוא על-דרך-משל כאדם שתופס את המלך באחד מאבריו וממשיכו אליו, הנה גם חיותו שבקרבו נמשכת אחריו . . כי הנה, 'רמ"ח מ"ע הם רמ"ח אברין דמלכא', וע"י המשכת המצוות, ממילא נמשכת אחריו בחינת יחודו ית' בעצמו ובכבודו" (תו"א פ' מקץ לב, ג-ד). ומאחר שהמצוות הן כלים לאוא"ס ב"ה ממש המלובש בהם, נמצא שהם 'לפני ה' ממש'. כלומר, כאשר האדם מקיים מצוה הוא "מגיע" לבחינת פני ה' ממש.

וזהו גם סוד הכתוב אודות המצוות 'אשר אנכי מצוך היום', דאיתא בגמרא על פסוק זה 'היום לעשותם', היינו שדוקא בעולם הזה יכול האדם לקיים מצוות מעשיות (משא"כ בעולם הבא - 'ולא למחר לעשותם'). וכוונת המשך הכתוב היא, אשר דוקא בתוך המצוות המעשיות (בבחינת 'היום לעשותם', בעולם הזה) מלובשת ושוכנת בחינת 'אנכי', עצמותו ומהותו ית', כידוע דתיבת 'אנכי' מורה על הקב"ה עצמו ('אנכי מי שאנכי'), כפי שהוא למעלה מכל שאר השמות והתוארים, שכן תואר ושם שייך רק במה שהוא מוגבל ומוגדר, ולכן יכול לתארו בשם פרטי זה המורה עליו דוקא, ואילו הוא ית' עצמו אין לו שום גדר וציור מיוחד, ואינו מוגבל בשום ענין (וכלשון הזהר - 'לא אתרמיז לא בשום אות ולא בשום קוץ').

וכמבואר לעיל דתוכן המצוה הוא ה'צוותא' והחיבור עם מהותו ית' על ידי קיומה. וזהו 'אנכי מצוך היום' – דוקא היום, במצוות מעשיות, יכול האדם להתקשר ולהתחבר ('מצוך' מלשון צוותא וחיבור) עם מהותו ית' ממש, 'אנכי מי שאנכי'.

ואי לזאת תהיה השמחה בקיום המצות גדולה לאלקים – הוא אור אין סוף ב"ה ממש המלובש בהן – ביתר שאת "מרב כל", היינו, בחינת 'כל' דאחיד בשמיא ובארעא, וכמאמר רז"ל[41]: 'יפה שעה אחת' וכו'.

כיון שבקיום התורה ומצוות, האדם מתקשר עם מהותו ועצמותו ית' ממש, לכן תהיה השמחה בקיומם גדולה מאוד. ושמחה של מצוה זו היא ביתר שאת מהשמחה הבאה 'מרוב כל', היינו מכל ריבוי ('רוב כל') התענוגים העליונים שבגן-עדן (וכנ"ל שזהו הענין ד'רוב כל'). כי כל הגילויים והמדריגות הללו הם בבחינת זיו והארה ממנו ית' בלבד (בניגוד לגילוי האלוקי המלובש במצוות, שהוא מהותו ית' ממש, כנ"ל). ולכן שמחת המצוות צריכה להיות גדולה הרבה יותר מהם, כי במצוות שורה עצמות אור אין סוף, ולא

41. אבות פרק ד משנה י"ז.

והנה, להיות גילוי שמחה זו מאור אין סוף ב"ה בנפש האדם, הוא על ידי אהרן, שהוא המדליק את הנרות להיות בחינת אורה ושמחה. כי אהרן הוא משבעה רועים הממרנסים וממשיכים לכללות נשמות ישראל מלמעלה

רק הארה וזיו ממנו כמו ב'רוב כל' דתענוגי גן עדן.

וזוהי הפירוש במאמר רז"ל: 'יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא', "כי עולם הבא הוא שנהנים מזיו השכינה שהוא תענוג ההשגה, ואי אפשר לשום נברא אפילו מהעליונים להשיג כי אם איזו הארה מאור ה', ולכן נקרא בשם זיו השכינה. אבל הקב"ה בכבודו ובעצמו לית מחשבה תפיסא ביה כלל, כי אם כאשר תפיסא ומתלבשת בתורה ומצוותיה". (תניא פרק ד')

[סיכום: הגילוי האלוקי הנמשך בגן-עדן מהמצוות שהאדם מקיים בעולם הזה, הוא רק זיו והארה מהמצות עצמן. ולכן צריכה להיות שמחה של מצוה יותר מבחינת 'רוב כל', דקאי על כל הדרגות של גן-עדן, כי במצוות מלובש מהותו ועצמותו ית' ממש].

פרק ה

גילוי השמחה של מצוה בנפש האדם על-ידי בחינת אהרן

[ועתה ישוב לבאר את המובא לעיל שאהרן הוא בחינת 'שושבינא דמטרוניתא', היינו השושבין המחבר את נשמות ישראל עם אור אין-סוף ב"ה על-ידי שמחה של מצוה, ויבאר כיצד אהרן פועל בנשמות ישראל גילוי שמחה זו.]

והנה, להיות גילוי שמחה זו מאור אין־סוף ב"ה בנפש האדם, הוא על־ידי אהרן, שהוא המדליק את הנרות, להיות בחינת אורה ושמחה[42].

גילוי השמחה מאור אין-סוף ב"ה – המלובש במצוות שהאדם מקיים – בנפש האדם, הוא על ידי אהרן שהי' מדליק את נרות המנורה במקדש. וברוחניות, היינו שהוא ה'מדליק' את המצוות ('נר מצוה') שהגילוי האלוקי המלובש בתוך המצוות יתגלה בנפש האדם, כי כדי שהאור האלוקי השורה בכל מצוה יהיה בגילוי בנפש האדם המקיים את המצוה, נדרשת נתינת כח מיוחדת, ולולי זאת יתכן שיקיים את המצוה ולא יורגש ויתגלה בנפשו האלקות שנמשך על ידה.

ולפ"ז מובן למה דוקא ע"י בחינת אהרן, 'שושבינא דמטרוניתא', שהוא הנותן כח לנשמות ישראל להרגיש את האלוקות שבתוך המצוות, ישנו להענין של 'שמחה של מצוה'. שהרי השמחה והתענוג באלקות מתעוררות דוקא כאשר ישנו גילוי אלקות. ולכן ע"י עצם קיום המצוה, למרות שבודאי נמשך על ידה אור עצמי ממקור התענוגים (שהוא גבוה שלא בערך מהזיו המאיר בג"ע) אעפ"כ – מאחר שהאור הנמשך על ידה אינה מתגלה ב'קיום' שאינו חולף, אין הוא מביא לידי 'שמחה'. אבל ע"י בחינת אהרן שהוא הנותן כח שההמשכה שנמשכת ע"י המצוה תתקיים אצל האדם ולא תחלוף, יש אצל האדם אורה ו'שמחה של מצוה'.

כי אהרן הוא משבעה רועים[43] **הממרנסים וממשיכים לכללות נשמות ישראל מלמעלה**

42. אסתר ח, טז.

43. תיקונים בזהר חדש (קד, א). וראה סוכה נב, ב.

מאור אין סוף ב"ה, ואהרן הוא הרועה ומפרנם וממשיך לכללות נשמות ישראל בחינת אורה ושמחה הנ"ל. ובהמשכה זו יש ב' בחינות, יערוך את הנרות, ובהעלות אהרן את הנרות, יערוך להיות ערוכה ושמורה בלב ונפש האדם, בזכרו על ה' אלהיו בעמקות הדעת מעומקא דלבא ביגיעת הנפש בהתבוננות בגדולת ה' כאשר תוכל נפשו שאת. ובהעלות, הוא המשכות

מאור אין־סוף ב"ה. ואהרן הוא הרועה ומפרנם וממשיך לכללות נשמות ישראל בחינת אורה ושמחה הנ"ל.

אהרן הוא אחד משבעה רועים, ועניינם הפנימי של ז' הרועים דבני ישראל הוא, שכמו שהרועה צאן מרעיתו זן ומפרנס אותם במזון גשמי, כך השבעה רועים ממשיכים "חיות ואלקות" לכללות נשמות ישראל, שיתגלה ויאיר בנפשם פנימה, כמזון הגשמי שנכנס בתוך האדם ממש, וכל אחד מהרועים ממשיך עניין אלוקי אחר בהתאם לדרגתו וענינו של אותו 'רועה'. ובעניינו, עניינו הפרטי של אהרן כ'רועה' הוא שמפרנס וממשיך לכללות נשמות ישראל בחינת אורה ושמחה של מצוה הנ"ל, היינו שיתגלה ויורגש בהם אור אין-סוף ב"ה השוכן בתוך התורה ומצוות שמקיימים, וישמחו ממנו בשמחה של מצוה.

ובהמשכה זו יש ב' בחינות: יערוך את הנרות", "ובהעלות אהרן את הנרות".

והנה, בהמשכה זו שאהרן ממשיך לנשמות ישראל את גילוי האור המלובש בתורה ומצוות – יש ב' בחינות: א' - עריכת הנרות (הנשמות) **והכנתן** להדלקה שאחר-כך. ב' - העלאת והדלקת הנרות **בפועל ממש**.

"יערוך" – להיות 'ערוכה' ושמורה בלב ונפש האדם, בזָכרו על ה' אלהיו בעמקות הדעת מעומקא דלבא ביגיעת הנפש בהתבוננות בגדולת ה', כאשר תוכל נפשו שאת.

השלב הראשון בהמשכה זו שעל ידי אהרן ("להיות גילוי שמחה זו מאור אין-סוף ב"ה בנפש האדם" (ל' המאמר לעיל)) הוא שאהרן נותן כח לכאו"א לעורר אהבה מוגבלת כפי שתוכל נפשו שאת בגדריה, היינו שמתבונן בגדלות ה' ומתעוררת בו אהבה מוגבלת לפי מידת הבנתו. ולאהבה זו רומזת הפסוק באמרו 'יערוך', מלשון 'הכנה', כי אהבה זו היא הכנה לענין ה'העלאה', שהיא אהבה בלתי מוגבלת שלמעלה מגדרי האדם בבחינת "בכל מאודך" (כפי שיתבאר). והצווי 'יערוך' נאמר לאהרן, כי אהרן הוא זה שנותן כח ומשפיע חיות אלקית לאיש ישראל שיוכל להשיג כפי כוחו ולעורר אהבה מוגבלת שע"פ טעם ודעת.

והכנה זו היא, כנ"ל, ע"י התבוננות (- שהאדם מעמיק דעתו ו'תוקע' מחשבתו בחוזק עד שהעניין נקלט היטב במוחו ולבו) בגדולת ה' כאשר תוכל נפשו שאת. כלומר, שיעשה כל מה שביכולתו לעשות מצידו בהתבוננות בגדולת ה'[44], ודוקא ע"י הקדמת הכנה זו של האהבה שע"פ טעם

44. באוה"ת מבאר עוד סיבה למה אהבה זו נכללת בל' 'יערוך' (מלבד משנ"ת ש'יערוך' הוא עניין הכנה): כי אהבה זו הוא "גם כן לשון 'ערך', שכל עלול יש לו איזה יחס וערך לגבי עילתו, וכך הוא סדר ההשתלשלות שהמדות יש להן ערך לבחינת המוחין חב"ד" (אוה"ת), דהיינו שיערוך הוא מל' 'ערך' כי אהבה זו היא 'לפי ערך' השכל וההתבוננות. וכיון שאהבה זו היא 'לפי ערך' השכל שעורר אותה, הרי היא 'ערוכה ושמורה' במוחו ולבו.

השמחה הבאה מלמעלה, להעלות את הנפש ולקשרה באלקים חיים, הוא חיי החיים ב"ה מקור החיים ומקור התענוגים שלמעלה מעלה מהשתלשלות, למעלה מכדי שתוכל נפשו שאת, והיא אהבת בכל מאדך המתגלה בקריאת שמע.

ודעת ולפי ערך השכל, תהיה האהבה רבה שלמעלה מן הדעת הבאה מלמעלה ע"י אהרן "ערוכה ושמורה" שנפשו תהיה מוכנה וערוכה לקבל את אור השמחה של מצוה, ושמחה זו תהיה "שמורה" בו בקיום ולא תחלוף מיד (וכפי שיבואר בפרק הבא).

ועבודה זו מלמטה צריכה להיות ב'יגיעת נפש', כלומר, "שלא תכבד על האדם העבודה לייגע מחשבתו להעמיק ולהתבונן בגדולת ה' שעה גדולה רצופה, כי שיעור שעה זו אינו שוה בכל נפש, יש נפש זכה בטבעה שמיד שמתבוננת בגדולת ה' יגיע אליה היראה ופחד ה', כמ"ש ב'שולחן ערוך' או"ח סימן א' . . ויש נפש שפלה בטבעה ותולדתה ממקור חוצבה ממדרגות תחתונות די' ספירות דעשיה, ולא תוכל למצוא במחשבתה האלוקית כי אם בקושי ובחזקה . . ומכל-מקום בקושי ובחזקה שתתחזק מאוד מחשבתו באומץ ויגיעה רבה ועומק גדול להעמיק בגדולת ה' שעה גדולה, בודאי תגיע אליו על כל פנים היראה תתאה" (ע"פ תניא פרק מ"ב).

ועל ידי שמכוחו של אהרן נפעל השלב הראשון של האהבה הבאה ע"י התבוננות בגדולת ה', יהי' כלי ראוי שיתגלה ויומשך בו "בבחינת קיום" הגילוי העליון של שמחה על ידי אהרן.

"ובהעלות" – הוא המשכות השמחה הבאה מלמעלה, להעלות את הנפש ולקשרה באלקים חיים, הוא חיי החיים ב"ה – מקור החיים ומקור התענוגים – שלמעלה מעלה מהשתלשלות, למעלה מכדי שתוכל נפשו שאת. והיא אהבת "בכל מאדך"[45] המתגלה בקריאת שמע.

'ובהעלות' מורה על העלאת הנשמה בצמאון ואהבה שאינה לפי ערך ההתבוננות השכלית, אלא למעלה מכלי השגתו, וזהו "להעלות" שעולה מעל גדריו וכוחותיו ובא לידי אהבה שאינה מוגבלת ואינה מדודה לפי שכלו והשגתו. ולכן אין בכוח ויכולת האדם להגיע לזה מיד בתחילת עבודתו, אלא לאחר שיקדים אהבה הבאה מן התבוננות שכלית, אזי אפשר שתומשך בו מלמעלה האהבה העליונה שלמעלה מהשגת האדם מצד עצמו.

וזהו שאהרן הוא ה'שושבין' לנשמות ישראל להעלותן ולקרבן לשורשן באור אין-סוף ב"ה עצמו. שכן, על ידי שממשיך בהן אהבה רבה זו, במילא מתעלה האדם למעלה מעלה מכוחו המוגבל, ומתקשר עם אור אין-סוף ב"ה, מקור התענוגים שלמעלה שאין שייך בו שום השגה (כמו שנתבאר לעיל שרק בזיו והארה הנמשכת ממקור התענוגים שייכת השגה).

ואהבה זו הבאה מלמעלה על-ידי אהרן מרומזת במה שכתוב בק"ש 'ואהבת את הוי' אלקיך גו' בכל מאדך', ד"מאד הוא לשון ריבוי, [דהיינו] הרבה יותר מכדי מדתו" (תו"א תשא פו, ב), היינו ש'מאד' מורה לא רק על ריבוי גדול מאד, אלא על ריבוי שלמעלה ממדה וגבול. וזהו עניין אהבה זו הבאה מלמעלה, שהיא למעלה מכדי שתוכל הנפש (המוגבלת) שאת, כי היא בבחי' בלי גבול ממש.

45. דברים ו, ה.

ולקיום הקריאת שמע בכל מאדך, תקנו פסוקי דזמרה לפניה, להיות רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם, כי שעת צלותא שעת קרבא, לעשות הכנה בנפש האדם תחילה, להגביר כל נפשו על המונעים ומעכבים מבית ומחוץ. וזהו מערב ועד בוקר, כי ברישא חשוכא והדר נהורא, שמאיר בנפשו אורה ושמחה בה' מעט מעט מתוך החושך כו'.

ואהבה זו העליונה מתגלית בנפש האדם בק"ש באמרו 'בכל מאדך' (אם הכין את עצמו לזה מקודם, כפי שממשיך).

ולקיום הקריאת־שמע "בכל מאדך", תקנו פסוקי דזמרה לפניה, להיות "רוממות אל בגרונם, וחרב פיפיות בידם"[46]. כי 'שעת צלותא שעת קרבא'[47], לעשות הכנה בנפש האדם תחילה, להגביר כל נפשו על המונעים ומעכבים מבית ומחוץ.

אך, כדי להיות גילוי אהבה עליונה זו בנפשו בשעת ק"ש בבחינת קיום ולא תחלוף מיד אחר הקריאת שמע כי האדם אינו כלי אליה, לזה תקנו אנשי כנסת הגדולה פסוקי דזמרה מקודם, שהוא הזמן הנכון לאדם להכין את עצמו מלמטה להתגלות עליונה זו. כפי שמבואר לעיל, שתחילה צריך האדם להכין את עצמו מצידו, על ידי ההתבוננות בגדולת ה', וזהו תוכן עניין פסוקי דזמרה המדברים על גדולת ה' והעדר חשיבות העולמות לפניו, וכאשר האדם משים את כל זה אל לבו הרי הוא מתעורר באהבה שלפי ערך ההתבוננות שהיא הכנה לאהבה העליונה בשעת קריאת שמע,"בכל מאודך" שלמעלה מכלי ההשגה, ועל ידי הכנה זו תתקיים בנפשו האהבה שבכל מאודך ולא תחלוף.

וזהו הפירוש הפנימי של הכתוב בפסוקי דזמרה 'רוממות א-ל בגרונם, וחרב פיפיות בידם': על-ידי שהאדם מתבונן ברוממות הקב"ה באמירת פסוקי דזמרה (בהעמקת הדעת בענייני גדולת ה' המנויים בפרקי פסוקי דזמרה שם, כנ"ל), יקויים בו המשך הכתוב 'חרב פיפיות בידם', שהוא מכרית ומסיר (על ידי 'חרב פיפיות') את העניינים המונעים ומעכבים אותו מכך שתתגלה ותתקיים בו אהבה עליונה זו.

וזהו "מערב ועד בוקר", כי 'ברישא חשוכא והדר נהורא'[48], שמאיר בנפשו אורה ושמחה בה' מעט מעט מתוך החושך כו'.

ולכן נאמר באהרן 'מערב ועד בוקר', כי ההמשכה של אהרן שמגלה אלוקות בנפש האדם, תלויה בזה שהאדם לוחם תחילה את מלחמת התפילה, להתגבר על כל המונעים ומעכבים, והיא המלחמה עם החושך, 'ברישא חשוכא', וככל שהאדם ידחה ויסיר מעצמו את החושך על ידי ההכנה הראוי' בפסוקי דזמרה, יגיע ל'והדר נהורא', ויאירו בנפשו בק"ש אורה ושמחה בה', אור העלאת הנרות ושמחה של מצוה, כי יהי' כלי ראוי להתגלות עליונה זו הנמשכת על ידי בחי' אהרן.

[סיכום: אהרן ממשיך ומגלה בנשמות ישראל בחינת אור אין-סוף המלובשת במצוות,

46. תהלים קמט, ו.

47. – זמן התפילה הוא זמן של מלחמה. ראה זהר חלק ג רמג, א. ראה לקו"ת בלק עב, א (ס'

חסידות מבוארת - עבודת התפילה ד"ה לא הביט און ביעקב).

48. שבת עז, ב.

אך, הדלקת אהרן את הנרות הוא בשמן זית כתית דוקא, וכדאיתא במשנה כותש ונותן לתוך הסל כו', הראשון למנורה והשאר למנחות. והענין הוא, ענין הזית הוא שיש בו מרירות, וכמו שאמרה היונה יהיו מזונתי מרורים כזית כו', וגם אמרו בגמרא שהזית משכח תלמודו של ע' שנה כו', שהוא מבחינת עולם השכחה שהוא מעולם הקליפות, והיינו ענין הגוף ונפש הבהמית שמנוגה ומשכא דחויא, וכותשים אותו עד שמוציאים ממנו שמן, היינו בחינת

ועל-ידי-זה ישמח האדם בעת קיום המצוה. ובהמשכה זו שעל-ידי אהרן יש ב' בחינות. א', עריכת הנרות – **נתינת כח** מבחינת אהרן להתבוננות האדם וההתעוררות שלו באהבת ה' המוגבלת לפי נפשו. וב', העלאת הנרות – **גילוי** השמחה והאהבה העליונה שלמעלה ממה ש"תוכל נפשו שאת" בכח בחינת אהרן, אהבה דבכל מאדך. וההכנה לגילוי אהבה זו היא על-ידי עבודת התפילה בפסוקי דזמרה, לזמר ולכרות את כל הדברים המונעים ומעכבים גילוי זה].

פרק ו

עניין השמן בהדלקת הנרות דאהרן בעבודת ה'

[נתבאר לעיל שהעלאת הנרות של אהרן – שעניינה התגלות האהבה העליונה ד"בכל מאודך" בנפש האדם – היא על ידי הכנת האדם לפני כן בהתבוננות ככל יכולתו בגדולת ה' שעל ידה מתעורר באהבה שע"פ טעם ודעת. וכעת יבואר עוד בעניין צורך ההכנה להעלאת הנרות. ותוכן הענין הוא, דאף שהעלאת הנרות היא ע"י 'שמחה של מצוה' דוקא כי המשכת אין סוף עצמו היא רק ע"י המצוות שהם 'איברים דמלכא' והם כלים לעצמות אור יתברך (כנ"ל בארוכה), מכל מקום בכדי ש"יהיה מתקיים בנפשו אור אין סוף

ב"ה, הנמשך מן המצוה", צריך להכין נוסף על אור הנר שהוא "שמחה של מצוה", גם שמן זית שעל ידו יהיה **קיום** להמשכת האור, ולא יכלה כרגע כאש ללא שמן, וכפי שיבואר עניין השמן זית בפנימיות העניינים].

אך, הדלקת אהרן את הנרות הוא בשמן זית כתית דוקא, וכדאיתא במשנה[49]: 'כותש ונותן לתוך הסל כו', הראשון – למנורה, והשאר – למנחות.

כדי לבאר מדוע עבודת הדלקת הנרות על ידי אהרן היא דוקא על ידי שמן זית "כתית", יבאר תחילה את עניין השמן ברוחניות, והטעם לכך שהשמן בא על ידי כתישת הזית.

והענין הוא, ענין הזית הוא שיש בו מרירות, וכמו שאמרה היונה[50]: 'יהיו מזונתי מרורים כזית' כו'. וגם אמרו בגמרא[51] שהזית מְשַׁכֵּחַ תלמודו של ע' שנה כו', שהוא מבחינת עולם השכחה, שהוא מעולם הקליפות. והיינו, ענין הגוף ונפש הבהמית שמנוגה[52], ו'משכא דחויא'[53].

הזית יש בו מרירות ('מרורים כזית'). וזה מורה על כך שברוחניות הענינים, 'זית' מורה על ענין ה'קליפת נוגה'.

דבר זה רואים מכך שעל הזית נאמר ש"היא משכחת תלמודו". כי "השכחה הוא היסח הדעת".

49. מנחות פו, א. ובמאמרי אדה"א כאן (ע' שכג) מבאר עניין זה בעבודת ה'.
50. עירובין יח, ב. ב"ר לג, ט.
51. הוריות יב, ב. וראה תו"א קו, ד.
52. ראה תניא סוף פ"א. פ"ז. ובכ"מ.
53. ראה תיקוני זהר תיקון כ"א (מח, ב).

חכמה. וכמאמר רז"ל, כשם שהזית משכח תלמודו של ע' שנים, כך שמן זית
פא ד **מחזיר תלמודו של ע' שנה כו', כי חכמה הוא מוח הזכרון כמ"ש בפרשת קדש, שרומזת בחכמה, ולזכרון בין עיניך כו', וענין כתישה זו, היינו להיות**

ופעולת השכחה שמהקליפה היא "שמבליע את הדעת דקדושה בעץ הדעת טוב ורע שהוא קליפת נוגה ממשכא דחויא (- עור הנחש), ומכסה ומסתיר על הדעת דקדושה כענין שנאמר לא **ידעתי את ה'**" (תו"א בהוספות בביאור למאמר זה).

בנפש האדם, הזית המר שמעולם הקליפות הוא הגוף והנפש הבהמית, שאף היא שרשם מקליפת נוגה (המעורבת טוב ורע), כמאמר התיקוני זוהר אודות גוף האדם, שנק' 'משכא דחויא'.

[ובזה יבאר את התוכן הרוחני של השמן, הנעשה על ידי כתישת הזית:]

וכותשים אותו עד שמוציאים ממנו שמן, היינו, בחינת חכמה. וכמאמר רז"ל[54]: 'כשם שהזית משכח תלמודו של ע' שנים, כך שמן זית מחזיר תלמודו של ע' שנה' כו'. כי חכמה הוא מוח הזכרון[55], כמ"ש בפרשת 'קדש', שרומזת בחכמה, "ולזכרון בין עיניך"[56] כו'.

כדי לעשות שמן, כותשים את הזית המר. וזה שהשמן היוצא מן הזית נעשה דוקא ע"י ענין ה'כתישה' והשבירה, מורה על כך שענין השמן קשור לענין ה'ביטול' – דהיינו מדריגת החכמה[57].

ולכן מבואר בדבר רז"ל שהשמן ענינו הוא **היפך** השכחה (היינו היפוך ענין ה'זית' הגורמת שכחה), דבעוד שהזית "משכח תלמודו" הרי השמן שנעשה ע"י כתישת הזית "מחזיר את תלמודו" ומזכיר את התורה ששכח:

דהנה מוח ה'חכמה' מורה על זיכרון. כי על פי קבלה, ד' הפרשיות בתפילין הן כנגד ד' המוחין – חכמה ובינה והדעת הנחלקת לשניים, חסד וגבורה. והפרשה הראשונה בד' הפרשיות, פרשת "קדש לי כל בכור", היא כנגד מוח החכמה, כנ"ל, ובה נאמר **'ולזכרון** בין עיניך', ונמצא שבחינת החכמה שייכת לעניין הזכרון.

והשייכות בין מוח החכמה לזיכרון היא, כי השכחה שייכת רק **בהתפשטות** השכל, כאשר השכל יורד ומתפשט מכח החכמה, אבל בעצם השכל (השייך ל'מוח **החכמה**') לא שייכת שכחה, וכמבואר במקום אחר כי "השגה הנגלית מכח השכל נופלת בגדר שכחה שהיום ישכילנה ולמחר ישכחנה וכאילו לא היתה מעולם ולהיכן הלכה, אלא שהלכה למקורה הנעלם בכח השכל כמו

54. הוריות שם.

55. ראה תו"א קי, סוף עמוד ד. לקו"ת סוף פרשת קדושים. שה"ש לג, א. ובכמה מקומות.

56. שמות יג, ט.

57. אחת התכונות של מדריגת החכמה היא הביטול, שכן החכמה בנפש האדם היא שהאדם מרגיש שתפס עניין שכלי במוחו אבל אינו יכול להסבירו עדיין אפילו לעצמו באופן של הבנה והשגה, אלא בשלב זה הוא כ'אבוד' בתוך העניין השכלי, ומציאותו והבנתו האישית אינה נרגשת כלל, אלא כל כולו מונח בתוך העניין. וזהו שלב שבו האדם רואה את העניין כפי שהעניין נראה אליו, בלי התערבות מציאותו וכלי השגתו ונמצא שבחכמה הרעיון מאיר לאדם בטהרתו (כי עדיין לא ירד ונתצמצם בהשגת מוחו).

ולכן החכמה עניינה ביטול, כי מציאות האדם לא נרגשת כלל, אלא העניין השכלי עצמו מאיר. וכך הוא בבחי' החכמה למעלה, שהיא מדריגה נעלית מאוד, ומחמת הביטול שבחכמה, היא כלי ראוי להשראת שכינתו ית' שהרי 'אין הקב"ה שורה אלא במה שבטל אצלו דווקא' (תניא פרק ל"ה בהגה"ה), כי בבחי' החכמה לא מורגשת שום מציאות לבד מההרגשה ש"הוא לבדו ואין זולתו".

בבחינת אתכפייא סטרא אחרא, על ידי לשארית נחלתו, שמשים עצמו כשיריים, שבחינה זו היא המכנעת כל הרצונות שבזה לעומת זה, שלא יהיה לו חפץ ורצון אחר לעצמו להנות ולהתענג בתענוגי בני אדם בעולם הזה ולא יבקש וירדוף אחריהם כלל, כי מאחר שמשים עצמו כשיריים ומותרות בעולם, וכאילו אין בו צורך בעולם כלל, מה לו ולעולם כו', ולכן לא יאבה לא העולם הזה ולא העולם הבא, וכמ"ש מי לי בשמים כו', וכמ"ש והיה שארית יעקב בגוים

קודם שהוציאה לגילוי. ונמצא שכח הזכרון כשזוכר דבר ההשגה ימים רבים זהו הוראה על הארת מהות כח השכל הנעלם במהותו ועצמותו שכל עצם לא ישתנה לעולם... וכמ"כ יובן בעבודת ה' שמי שאין בנפשו השכחה על ה' אלקים כל היום, זהו הוראה שאין עבודתו באהבה ויראה מצד הדעת הגלוי לבד כ"א גם מצד החכמה שבנפשו שלמעלה מגלוי השכל וההשגה והוא הנקרא חכמה שבכתר" (דרך מצוותיך מצות זכירת ומחיית עמלק פ"ד).

ועפ"ז מובן היטב, למה ה'שמן' שענינה היא ביטול וחכמה (כנ"ל) מורה על היפוך השכחה ו"מחזיר את תלמודו".

ונמצא, שבעבודת ה' 'כתישת' השמן הוא שהופכים את השכחה המורה על 'היסח הדעת' מהקדושה, ל'זיכרון' שזוכר את ה' תמיד, וזו היא ההכנה לקריאת שמע שנתבאר בפרק הקודם "**בזכרו** על ה' אלוקיו בעמקות הדעת".

[כעת יבאר בפרטיות יותר, איך היא הדרך לפעול ענין 'כתישת הזית' בעבודת האדם:]

וענין כתישה זו, היינו להיות בבחינת 'אתכפייא סטרא אחרא'.[58] על ידי "לִשְׁאֵרִית נַחֲלָתוֹ"[59], שמשים עצמו כשיריים[60], שבחינה זו היא המכנעת כל הרצונות שב'זה לעומת זה'[61], שלא יהיה לו חפץ ורצון אחר לעצמו, להנות ולהתענג בתענוגי בני אדם בעולם הזה, ולא יבקש וירדוף אחריהם כלל. כי מאחר שמשים עצמו כשיריים ומותרות בעולם, וכאילו אין בו צורך בעולם כלל – מה לו ולעולם כו', ולכן לא יאבה[62] לא העולם הזה, ולא העולם הבא. וכמ"ש[63] "מי לי בשמים" כו'.

עניין כתישת הזית בעבודת האדם הוא להיות בבחינת 'אתכפייא סטרא אחרא'. דהנה, מבואר לעיל אשר הזית המר מורה על הגוף והנפש הבהמית. **וכתישת** הזית מורה שע"י הכתישה מפיקים מהזית המר עצמו שמן טוב, ובזה מהפכים את הטעם המר של הזית (נפש הבהמית שמקליפה) לשמן טוב (המורה על ביטול עצמי שבא מחכמה), וענין השכחה של הזית נהפך להיות הזיכרון בשמן.

ותוכן עבודת האתכפייא של הסטרא-אחרא הנ"ל, הוא מה שאמרו רז"ל על הכתוב "לשארית נחלתו", 'שמשים עצמו כשיריים', ועבודה זו היא המכנעת את כל הרצונות הזרים לתענוגי עולם הזה הבאים מצד הקליפה והסטרא-אחרא. שכן, רצונות אלו יכולים להתעורר רק כאשר האדם מרגיש עצמו למציאות וחשוב בעיני עצמו, ולכן הוא רוצה את כל הדברים הטובים לו ומתוקים

58. זהר חלק ב קכח, ב.
59. מיכה ז, ח.
60. ר"ה יז, א. ראה לקו"ת עקב יז, ד.
61. קהלת ז, יד.
62. = לא ירצה.
63. תהלים עג, כה.

כו', וכתיב בתריה תרום ידך על צריך וכל אויביך יכרתו, שבבחינת שארית יעקב שמשים עצמו כשיריים הוא מכרית וירים ידו על צריו, בבחינת רוממות אל בגרונם להיות חרב פיפיות בידם, בהתגלות רוממות אור אין סוף על נפשו. מה שאין כן בבחינת יש אין אני והוא יכולין לדור כו', ואין אור אין סוף ב"ה שורה ומתגלה אלא במי שבטל כו', והיינו בחינת חכמה הוא בחינת

לחיכו. ואולם, כאשר האדם רואה עצמו כשיריים בלבד, אזי הוא מרגיש שאין בו צורך בעולם כלל, ומה לו לרצות את כל עניני עולם הזה ותענוגיו, והרי הוא כאין ואפס, ואינו בגדר לרצות ולהתאוות מאומה.

ומביטול זה, שהאדם אינו חשוב בעיני עצמו לכלום, יגיע לידי כך שלא ירצה אפילו את העולם הבא. כי בעצם גם הרצון לעולם הבא בא מתחושת ישות ומציאות עצמו, בדקות דדקות עכ"פ, כי רק מאחר שהאדם מחשיב עצמו למציאות, יש לו רצונות משלו, אבל כאשר הוא בביטול מוחלט, אין לו שום רצונות משלו כלל, אפילו רצונות דקדושה, אלא הוא עושה את רצונו ית' כעבד פשוט המציית לפקודת אדונו בביטול גמור. ולכן, כשהאדם רואה עצמו כשיריים ומותרות, לא יחפוץ גם בעולם הבא.

וביטול עצום זה נרמז במה שכתוב 'מי לי בשמים, ועמך לא חפצתי בארץ' ועל פי חסידות משמעות הפסוק היא – מה יש לי לרצות בבחינת 'שמים', היינו בעולמות העליונים הרוחניים (כעולם הבא), ואיני רוצה מאומה 'בארץ' – בכל תענוגי עולם הזה. אלא רצון האדם הוא אך ורק למהותו ועצמותו ית' בלבד, וכל זה הוא מחמת הביטול שלו ('משים עצמו כשיריים').

וכמ"ש[64] **"והיה שארית יעקב בגוים" כו', וכתיב בתריה**[65]**: "תרום ידך על צריך, וכל אויביך יכרתו". שבבחינת 'שארית יעקב' – שמשים עצמו כשיריים – הוא מכרית וירים ידו על צריו, בבחינת 'רוממות אל בגרונם' להיות 'חרב פיפיות בידם', בהתגלות רוממות אור אין־סוף על נפשו. מה־שאין־כן בבחינת 'יש', 'אין אני והוא יכולין לדור כו'** [66]**, ואין אור אין־סוף ב"ה שורה ומתגלה אלא במי שבטל**[67] **כו'.**

ועניין זה – שעל ידי עשיית עצמו כשיריים מכניע את כל הרצונות שלא לה' המה – מרומז גם בסדר הכתוב "והיה שארית יעקב בגוים כו', תרום ידך על צריך, וכל אויביך יכרתו".

כלומר:

כאשר האדם הוא בביטול מוחלט, ובמילא אינו מחשיב את עצמו כלל ואין לו שום רצונות – "ובסיבת זה יכנעו כל החיצונים כי כל חיותם מבחינת המותרות דקדושה כנודע, ואחר שמשים עצמו כשיריים ומותרות אינו צריך לשום דבר, ולא יש מקום לחיצונים לינק ממנו" (תקס"ז).

וזהו סדר הכתוב, שההכנה הראשונה לגילוי האהבה הוא ענין הביטול, שמשים עצמו כשיריים, וע"ז נאמר "והיה **שארית** (- מלשון 'שריים') יעקב", והכנה זו היא עוד לפני שמתבונן בגדלות ה' בפסוקי דזמרה, ואח"כ ע"י ההתבוננות בגדלות ה' בפסוקי דזמרה ("תרום ידך"), הרי חרב פיפיות בידו להכרית את החיצונים ("וכל אויביך יכרתו").

64. מיכה ה, ז.
65. מיכה ה, ח.
66. סוטה ה, א.
67. ראה תניא פרק לה.

שמן הנעשה על ידי כתישת הזית, שהשמן הוא שנמשך אחר הפתילה, ונכלה ונשרף הכל באור הנאחז בפתילה שלא נשאר ממנו כלום, (מה שאין כן מן הפתילה נשאר קצת אפר). וכך בחינת החכמה הוא בחינת הביטול, שבטל ונכלל ממש באור הנר של מצוה זו, להיות גילוי אור אין סוף ב"ה ממש על נפשו, ועל ידי זה מתקיים בנפשו אור אין סוף ב"ה הנמשך מן המצוה. מה שאין כן בלא בחינת שמן, הרי אין אור הנר מתקיים על הפתילה לבדה, אלא דולקת מהר וכלה כרגע כו'.

משא"כ כאשר האדם לא עשה הכנה טובה בנפשו מתחילה, ולא פעל בעצמו את ביטול כל הרצונות הזרים בלתי הרצון לה' לבדו, אזי הוא בבחי' ישות ומציאותו תופסת מקום חשוב אצלו, ועל אדם כזה אומר הקב"ה "אין אני והוא יכולים לדור יחד בעולם", שנאמר "גבה עיניים ורחב לבב, אותו לא אוכל". ובמילא אין האדם כלי ראוי לכך שה"שמחה של מצוה" תהי' בו בהתגלות בקביעות וגם לאחר קיום המצוה תהי' התגלות והשראת אור אין-סוף ב"ה על נפשו, דאין הקב"ה שורה ומתגלה אלא במי שבטל אצלו ית'.

[ובזה יובן מהי בחינת ה'שמן זית' הנעשית על ידי כתישת הסטרא-אחרא:]

והיינו, בחינת חכמה הוא בחינת שמן הנעשה על ידי כתישת הזית[68]**. שהשמן הוא שנמשך אחר הפתילה, ונכלה ונשרף הכל באור הנאחז בפתילה, שלא נשאר ממנו כלום (מה־שאין־כן מן הפתילה נשאר קצת אפר)**[69]**. וכך, בחינת החכמה הוא בחינת הביטול, שבטל ונכלל ממש באור הנר של מצוה זו, להיות גילוי אור אין־סוף ב"ה ממש על נפשו.**

על-ידי עבודה זו של כתישת הזית – עניין הענוה והשפלות, להיות כשיריים בעיני עצמו, הרי הוא הופך את ה'זית' – השכחה שמצד נפש הבהמית שמקליפת נוגה - לשמן - עניין החכמה הזיכרון בנפש האדם, ע"י הכתישה שהיא הביטול והעדר המציאות.

וכשם שהדלקת נרות בגשמיות שידלקו משך זמן ולא יכבו מיד היא על-ידי השמן, וללא השמן הפתילה נכלית במהירות ואין לאור הנר קיום ואילו על-ידי השמן האור נאחז יפה בפתילה, והוא ע"י שהשמן נכלה ונהפך לאש, כך בנמשל: הפתילה - היא הגוף, האור - הוא האורה והשמחה של מצוה, והשמן - הוא הביטול, וכדי שאור אין-סוף השוכן במצות בגילוי יתקיים בנפש האדם, ובמילא השמחה של מצוה תאיר בו גם אחרי קיום המצוה – הרי זה רק על-ידי בחינת השמן והביטול, וכאשר ע"י מרירות נפשו הוא מהפך את הזית המר של הנפש הבהמית לשמן דקדושה, הרי הוא נעשה כלי שישרה בו אור אין סוף בהעלאת הנרות דשמחה של מצוה ע"י אהרן, וע"י 'שמן' דהיינו הביטול שנעשה בנפש האדם נפש האדם עצמה נכללת באור המצוה, וזה מורה שהוא כלי ראוי שיתלבש בו אור אין סוף.

ועל־ידי־זה מתקיים בנפשו אור אין־סוף ב"ה הנמשך מן המצוה. מה־שאין־כן בלא בחינת שמן, הרי אין אור הנר מתקיים על הפתילה לבדה, אלא דולקת מהר, וכלה כרגע כו'.

68. מאורי אור אות ש' סמ"ח. וראה ד"ה הללו את ה' תשל"א.

69. מוסגר זה נמצא גם בכתב-יד מאמרי אדה"ז.

והנה, עבודת אהרן בעריכת הנרות והעלאתם, היינו בחינת השמחה של מצוה, היא מחוץ לפרוכת העדות. וענין הפרוכת הוא, כי הנה כתיב כי שמש ומגן הוי"ה אלקים, כי שם הוי"ה הוא ענין יחודא עילאה, איך שאין

[לסיכום: כדי שתהי' הנתינת כח שעל-ידי אהרן לשמחה של מצוה, נדרש עניין השמן בעבודת האדם: שמן מורה על החכמה, עניין הביטול, משים עצמו כשיריים ומותרות בעלמא. ועל-ידי השמן יש קיום לאור ולשמחה של מצוה הנאחז בפתילה – גוף האדם. ובכתישת הזית מהפכים את השכחה שמקליפת נוגה לזיכרון שמחכמה דקדושה, וכאשר חסר הביטול, לא יכול להיות קיום לשמחה של מצוה בנפש, והיא חולפת אחר הקריאת שמע].

פרק ז

ביאור הטעם מדוע עבודת אהרן בהעלאת הנרות ושמחה של מצוה היא 'מחוץ לפרוכת העדות'

והנה, עבודת אהרן בעריכת הנרות והעלאתם – היינו, בחינת ה'שמחה של מצוה' – היא "מחוץ לפרוכת העדות"[70].

על עבודת אהרן בעריכת הנרות – היינו, בהעלאת נשמות ישראל להיות בשמחה של מצוה – נאמר שהיא 'מחוץ לפרוכת העדות'. וכפי שממשיך לבאר.

[בכדי להבין את הבא להלן, יש להקדים הקדמה קצרה בעניין "יחודא עילאה" ו"יחודא תתאה" (ע"פ המבואר בשער היחוד והאמונה פרק ז'. קונטרס עץ חיים פ"ו. ובכמה מקומות):

"תכלית בריאת העולם הוא בשביל התגלות מלכותו יתברך דאין מלך בלא עם, פירוש עם מלשון עוממות שהם דברים זרים ונפרדים ורחוקים ממעלת המלך".

ועניין זה של גילוי מלכותו של הקב"ה על נבראים נפרדים ורחוקים הוא רק מצד המידה האחרונה ממידותיו ית', מידת המלכות. ולגבי מידת המלכות אכן יש מציאות של עולם נפרד שמתבטל על ידי עבודת האדם, ותמיד נשארת בו "מציאות" מסויימת כעולם, כדוגמת עם שגם כשהוא מתבטל ומקבל את מרות המלך, יש בו עדיין חשיבות מסויימת אצל המלך, שדוקא על ידי העם נפעלת אצל המלך השלימות שבעניין המלכות, וזהו "יחודא תתאה".

אבל משאר כל "מידותיו הקדושות העליונות" לא שייכת התהוות העולם הנפרד, ולגבי המידות העליונות הרי אין את כל מציאות גדרי העולם, וכולא קמיה כלא חשיב מלכתחילה, ואין לעולם כל חשיבות, אפילו כדבר טפל ובטל כעם המתבטל למלך. וזהו "יחודא עילאה".]

וענין הפרוכת הוא[71] **כי הנה, כתיב**[72] **"כי שמש ומגן הוי"ה אלקים".**

פירוש:

השמות הקדושים "הויה" ו"אלקים" נמשלו בכתוב לשמש ומגן. כלומר, כשם שהשמש צריכה

70. נסמן בתחילת המאמר.

71. עניין הפרוכת הוא הפרסא המפסקת בין אצילות לבי"ע, כמבואר בכ"מ בקבלה וחסידות.

"וזהו עניין 'פרסא' המפסיק בין אצילות לבריאה, שהוא בחינת מסך מבדיל, לְדַבֵּר מעניינים אחרים שלא מעניין אצילות, ששם החכמה היא באופן אחר ומהות אחרת, שאינה מערך אופן ומהות חכמה שבעולם הבריאה, ואין בבריאה יכולת לקבל הארת חכמה כמו שהיא באצילות, רק שעל-ידי הפרסא המפסקת יהיה הארת בחינת חכמה בבריאה גם כן לפי מזגה ותכונתה" (תו"א וירא ד"ה פתח אליהו).

72. תהלים פד, יב.

עוד מלבדו וכולא קמיה כלא חשיב כו', ושם אלקים הוא המסתיר ומעלים להיות נראה העולם בבחינת יש ודבר כו', רק אף על פי כן מלא כל הארץ כבודו בבחינת יחודא תתאה. והנה שם אלקים הוא מגן לשם הוי"ה, כמו מגן שעושין לשמש, שמחמת שאי אפשר להסתכל בשמש מרוב בהירותו כו'.

מגן ונרתק ואי אפשר לבני אדם להסתכל בשמש עצמה בלי אמצעות הנרתק המסתיר על עוצם בהירות השמש, כך גם בנמשל, מצד שם הוי' לא יכלו להיות נבראים הנרגשים ליש בפני עצמו, וכדי שירגישו עצמם נבראים נפרדים הרי הם זקוקים למסך שהוא שם "אלוקים" שמכסה על אור שם הוי', כפי שיתבאר להלן.

כי שם 'הוי"ה' הוא ענין 'יחודא עילאה', איך ש'אין עוד מלבדו'[73], ו'כולא קמיה כלא חשיב'[74] כו'.

השם משמותיו הקדושים המורה על המידות הקדושות שלמעלה מן המלכות, ולמעלה מכל גדרי העולם, הוא שם הוי', "כי שם הוי' מורה שהוא למעלה מן הזמן שהוא היה הוה ויהיה ברגע אחד.. וכן למעלה מבחי' מקום" (תניא שער היחוד והאמונה פרק ז').

ולגביו אין עוד מלבדו, שאין חשיבות ותפיסת מקום לשום נברא. דהיינו שאי"ז שיש עוד דבר, רק שאותו דבר הוא 'טפל' ו'בטל' אליו ית' (כמו שהוא לגבי ספירת המלכות שלגביה יש מציאות של 'עם' רק שה'עם' בטל למלך), אלא שמלכתחילה אין כל חשיבות לעולם גם לא כדבר טפל ובטל (כעם הבטל למלך).

וזהו "יחודא עילאה" שהוא ביטול לגבי הקב"ה עצמו, ומידותיו הקדושות דאצילות שלמעלה מכל גדרי ומציאות העולמות.

ושם 'אלקים' הוא המסתיר ומעלים להיות נראה העולם בבחינת 'יש' ודבר כו'. רק אף-על-פי-כן, "מלא כל הארץ כבודו"[75] בבחינת 'יחודא תתאה'.

השם המורה על מידת המלכות, שמחמתה (בכדי שיהיה עם הבטל למלך) "נראה העולם בבחינת יש ודבר" הוא שם אלוקים, כי על ידי ההסתר והמסך דשם אלוקים, אין נרגשות המידות העליונות שלמעלה מעולמות, ויש נתינת מקום שיברא עולם המרגיש עצמו ליש ודבר, אלא שעולם זה יהיה טפל ובטל להקב"ה.

וביטול זה הנפעל בעולמות הוא בבחינת "יחודא תתאה", בבחינת "ביטול היש" דהיינו שהעולם מצד עצמו ובריאתו הוא יש, אלא שהוא בטל. וגם לאחרי הביטול הרי הנברא הבטל אינו מרגיש שיש בחינה בהקב"ה שלמעלה לגמרי מעולמות, וכל ביטולו הוא לגבי "כבודו" והתפשטותו של הקב"ה (שעל זה מרמז עניין הכבוד, שאינו עניין עצמי באדם, אלא רק זה התפשטותו הנרגשת לאחרים שמכבדים אותו). ומצד אור אלוקי זה המצומצם (המאיר דרך הצמצום דשם אלוקים) הוא בבחי' 'יחודא תתאה', היינו שישנה מציאות של עולמות, אלא שהם בטלים אל האור האלוקי המהווה ומחיה אותם.

[ועל פי זה יובן הפירוש הפנימי ב'שמש ומגן הוי' אלקים':]

והנה, שם 'אלקים' הוא מגן לשם הוי"ה, כמו מגן שעושין לשמש[76], שמחמת שאי-אפשר להסתכל בשמש מרוב בהירותו כו'.

73. דברים ד, לה.
74. זהר חלק א' יא, ב.
75. ישעי' ו, ג.
76. ראה תו"א יב, א. המשך תרס"ו ע' רכה.

וזהו ענין והבדילה הפרוכת לכם בין הקודש כו', ושם הוא ענין עריכת הנרות ושמחה של מצוה, מחוץ לפרוכת בבחינת יחודא תתאה, להיות רץ לבך ליחודא עלאה, כי שמחה זו היא בחינת רצוא בנפש, מחמת גילוי אור אין סוף ב"ה ממש שבמצותיו, שעל ידי זה אליו לבדו ית' תכסוף ותכלה הנפש, בבחינת ובכל מאדך בשמחה שהיא בחינת ובהעלות אהרן כו'.

שם אלקים מעלים ומסתיר על האור העליון של שם הוי', ואילו האור היה מאיר משם הוי' לבדו, אזי היו כל העולמות בביטול מוחלט, כמו אדם המסתכל באור השמש ללא מסך ומגן, שעיניו מסתנוורות ואינו יכול להשתמש בהם ולראות. וכך התהוות וקיום עולמות בעלי גבול המרגישים את עצמם ליש ומציאות יכולה להיות רק על ידי ההעלם דשם אלקים[77].

[ועל פי זה יובן מדוע עבודת אהרן בהדלקת הנרות היתה 'מחוץ לפרוכת', היינו, בבחי' 'יחודא תתאה':]

וזהו ענין "והבדילה הפרוכת לכם בין הקודש [ובין קודש הקדשים] **כו'"**[78].

וזהו הפירוש הפנימי בכתוב 'והבדילה הפרוכת לכם בין הקודש ובין קודש הקדשים', דהפרוכת קאי על שם אלקים (הפרסא) המעלים ומסתיר על האור שלמעלה משייכות לעולמות (שם הוי'), ועל-ידו נעשו העולמות מציאות יש ודבר נפרד בפני עצמו[79].

ושָׂם הוא ענין עריכת הנרות ו'שמחה של מצוה', 'מחוץ לפרוכת' [דוקא], **בבחינת 'יחודא תתאה', להיות 'רץ לבך' ל'יחודא עלאה'. כי שמחה זו היא בחינת 'רצוא' בנפש, מחמת גילוי אור אין־סוף ב"ה ממש שבמצותיו, שעל־ידי־זה אליו לבדו ית' תכסוף ותכלה הנפש, בבחינת "ובכל מאדך" בשמחה שהיא בחינת "ובהעלות אהרן" כו'.**

העבודה של אהרן הנ"ל היא בבחי' 'מחוץ לפרוכת', היינו לאחר הפרוכת המעלימה של שם אלקים, המבדלת בין אצילות לבריאה, בחי' 'יחודא תתאה', ששם נרגשת מציאות העולמות. ועניינו של אהרן, שושבינא דמטרוניתא, הוא לעורר בנשמות ישראל רצון ותשוקה לצאת מבחי' 'יחודא תתאה' ולעלות ולהתכלל במהותו ועצמותו ית', בחי' 'יחודא עילאה'.

ורצוא ותשוקה זו, היא מ'שמחה של מצוה' שבקיום המצוות כאשר התגלות אור אין-סוף ב"ה השורה ומתגלית בכל מצוה, נרגשת בנפש האדם, אזי מתעוררת באדם תשוקה גדולה ('רצוא', 'רץ

77. ויש להבהיר:

כמו שכאשר המגן מסתיר על אור השמש – עדיין מאיר דרכו 'אור' רק שאין אור זה באותו תוקף כפי שהוא מצד השמש עצמו, כך הוא גם בנמשל:

דאפי' לאחרי הפעולה דשם אלקים – עדיין יכול להיות ביטול העולמות לגבי האור האלוקי המהווה אותם, כי אורו ית' עדיין מאיר אלא שהאופן שהוא מאיר הוא דרך 'צמצום' באופן של מיעוט אחר מיעוט. ומה שמאיר הוא רק הדרגא באלקות הנותנת מקום למציאות זולתו שבטלה אליו, ולכן הביטול לגבי דרגא זו הוא "ביטול היש", כי יש מי שבטל, ואי"ז כמו הביטול לגבי אור אין סוף דכולא קמיה כלא חשיב (כנ"ל בארוכה).

78. שמות כו, לג. וראה תו"א קטו, ב.

79. והבדלה זו היא בין בחי' הקודש, לקודש הקדשים:

'קודש הקדשים' קאי על הקב"ה בכבודו ובעצמו, שהוא קדוש ומובדל מכל גדר העולמות, ואילו 'קודש' קאי על הזיו וההארה האלוקית המאירה דרך הצמצום דשם אלקים. והביטול לגבי האור המאיר דרך הצמצום אינו ביטול בעצם כמו לגבי קודש הקדשים שלגביו 'כולא קמיה כלא חשיב' ומלכתחילה אין מציאות של חושך, אלא הוא ביטול של

לבך') לעלות ולהכלל באין-סוף. כי בעולם הזה ביכולת האדם להרגיש רק את אורו ית' המצומצם ונעלם המאיר דרך שם אלקים ('יחודא תתאה'), אך על-ידי קיום המצוות נמשך על נפשו אור אין-סוף ב"ה ממש, וכאשר האדם מרגיש את יקר תפארת גדולת אין-סוף ב"ה, מתעורר בו רצון חזק לצאת ממקומו הנמוך ולהיכלל בו ית' שלמעלה מעולמות שהוא מקור החיים ומקור כל התענוגים.

ומה ששמחה של מצוה נמשלה לחתונה שבה הכלה (ישראל) צריכה שושבינים, הוא דוקא כאשר מקיים המצוה נמצא דוקא "מחוץ לפרוכת" בחינת יחודא תתאה, ומשם הוא עולה ברצוא, כי "כל עניין **התחדשות** אור מביאה השמחה והתענוג, והוא ענין החתונה ששמחים בה לפי שהוא דבר חדש, וכך בהעלאת והטבת הנרות... היה בכל יום שמחה חדשה מפני בחינת התחדשות העלאת רפ"ח ניצוצות המתחדשות בכל יום לעלות מבי"ע לאצילות.

"ואהרן הוא שושבינא דמטרוניתא, היינו שמעלה את המלכות שנקראת מטרוניתא עם כל בחינת הניצוצות שבירה והן הנרות שבמנורה הכוללים כל הבירורים, ומפני בחינת התחדשות הזאת מסתעפת בחינת השמחה למעלה". (תו"א בהוספות בביאור למאמר זה).

משא"כ מעל הפרוכת, מעל המסך המבדיל המעלים על האור דאצילות, אין 'רצוא' וצימאון להיכלל באלקות ואין שמחה מההתחדשות של ההתכללות, כי באצילות "איהו וגרמוהי חד" והספירות כלולות ומיוחדות עמו ית' מצד עצמן, ואין כאן חידוש כמו בבירור הנצוצות שבעולמות בי"ע ש"מחוץ לפרוכת" שעלייתם והתכללותם היא חידוש המביא לידי "שמחה של מצוה".

[לסיכום: העלאת הנרות שע"י אהרן המביאה לרצוא ושמחה של מצוה, היא דוקא 'מחוץ לפרוכת', בעולמות בי"ע הנפרדים, כאשר עולים ומתכללים בבחינת יחודא עילאה דאצילות ע"י המצוות].

פרק ח

הכח להעלאת הנרות דאהרן, ע"י אותיות התורה שממשיך משה

[להבנת הבא לקמן יש להקדים הקדמה קצרה (ע"פ תו"ח ד"ה ולקחת את שני אבני שוהם, אליו ציין כ"ק אדמו"ר זי"ע בציונים למאמר זה בתורה אור).

עד כאן נתבאר שהכח להעלות את נשמות ישראל להיכלל במקורם הוא ע"י אהרן, "שושבינא דמטרוניתא", הממשיך אהבה רבה לנשמות ישראל, לשמוח ב"שמחה של מצוה" שהיא התשוקה והרצוא להיכלל בעצמות אור אין סוף השורה במצוות.

ולהלן יבואר שבכדי שיוכלו להעלות מלמטה למעלה בכח אהרן, יש צורך להקדים גם המשכה מלמעלה למטה, וזוהי עבודתו של משה "שושבינא דמלכא", הממשיך לנשמות ישראל מעצמות אוא"ס, בחי' מלכא, ובכח זה יכול אח"כ אהרן להעלותם מלמטה למעלה.

והצורך בהקדמת המשכה זו של משה היא, כי אמנם בכוחו ויכלתו של אהרן להעלות את נשמות ישראל למקורם, היינו להמשיך את הנרות דנשמות ישראל, שיוכללו במאור כמו נר הנמשך לאבוקה. אך כוחו זה הוא לאחר שכבר ישנו בגילוי ה'מאור', מקור הנשמות, ורק כאשר נרגש המאור נמשכים הניצוצות להיכלל בו.

אך לאמתו של דבר, הקב"ה מצד עצמו מרומם כ"כ בעצמותו, עד שא"א לומר עליו שהוא בבחינת 'מאור' שממנו נמשכות הנשמות והוא מקורם, ומה שנמשך ממנו להיות 'מאור' ומקור לנשמות הוא ע"י "דילוג עצום".

ולכן לכל לראש צריך משה "שושבינא דמלכא" להמשיך מההעלם העצמי, שיומשך

אך, הכח הזה שיש לאהרן להעלות את הנפש מחוץ לפרוכת, להיות בה גילוי אהבה זו שהיא בבחינת אין סוף, הנה על זה נאמר חוקת עולם לדורותם מאת בני ישראל. פירוש מאת, היינו מבחינת אותיות התורה שמאל"ף ועד תי"ו, דהיינו על ידי עסק התורה של בני ישראל, שהאדם לומד ומשים לבו ונפשו באותיות שמדבר בהם בדחילו ורחימו, שאותיות אלו יסודתן בהררי קדש חכמה עילאה, לכן התורה היא אור, שהיא מאירה את הנר, שנר מצוה היא כלי לאור התורה, והתורה היא אור וחיות המצות, והן הגורמות להיות כח לאהרן להיות שושבין להמשיך אור וגילוי האהבה בנפש האדם, ולהיות בה אורה ושמחה של מצוה, מה שאין כן עם הארץ שאין בו בחינת חכמה,

ממנו בחינת 'מאור' ומקור נשמות ישראל, ולאחר שנמשך ויורגש מאור זה, יכול אהרן להעלות את הניצוצות, הם הנשמות, בצימאון להיכלל במקורם, הוא מקור האור דנשמתם.

והמשכה זו היא דוקא ע"י משה, כי שורש נשמת משה היא בהעלם העצמי שלמעלה מלהיות מקור לאור, ובכח האין סוף שאינו מוגדר בהעלם וגילוי, נמשך מן ההעלם עצמי ע"י משה "שושבינא דמלכא" להיות מאור ומקור לאור, אליו יעלו נשמות ישראל ע"י אהרן "שושבינא דמטרוניתא".]

אך, הכח הזה שיש לאהרן להעלות את הנפש 'מחוץ לפרוכת', להיות בה גילוי אהבה זו, שהיא בבחינת אין־סוף. הנה, על זה נאמר[80] "חוקת עולם לדורותם מאת בני ישראל". פירוש "מאת", היינו, מבחינת אותיות התורה שמאל"ף ועד תי"ו[81]. דהיינו, על־ידי עסק התורה של בני ישראל, שהאדם לומד ומשים לבו ונפשו באותיות שמדבר בהם בדחילו ורחימו, שאותיות אלו יסודתן בהררי קדש חכמה עילאה. לכן, התורה היא אור, שהיא מאירה את הנר, שנר מצוה היא כלי לאור התורה, והתורה היא אור וחיות המצות. והן [- אותיות התורה] הגורמות להיות כח לאהרן להיות שושבין להמשיך אור וגילוי האהבה בנפש האדם, ולהיות בה אורה ו'שמחה של מצוה'.

אהרן מקבל את הכוח להעלות את הנשמות "מאת בני ישראל", שהם כ"ב אותיות התורה מא' ועד ת' (- מ'את', דהיינו שהארן ממשיך מהענין דאלף עד תי"ו, אותיות התורה). וע"י שהאדם "משים לבו ונפשו" בהתדבקות בתורה שהוא לומד, מורגש אצלו חכמתו של הקב"ה שלמעלה מעולמות, בחינת יחודא עילאה, ועל ידי זה כשהמצוה מאירה בו היא פועלת השתוקקות להעלות ולהיכלל במאור זה של יחודא עילאה.

וזהו פירוש הכתוב 'כי נר מצוה ותורה אור', שאימתי המצוה היא בבחינת 'נר מצוה' שמביאה לידי שמחה של מצוה ותשוקה להיכלל ביחודא עילאה, רק כאשר אצל האדם המקיים את המצוה יש הקדמה של "תורה אור", היינו ע"י דבקותו בלימוד התורה.

'ביטול היש', 'יחודא תתאה'. ולכן בחינת "מחוץ לפרוכת" – שלגביה ביטול הנבראים הוא בבחינת 'יחודא תתאה' – נק' 'קודש' ולא 'קודש הקדשים', כי הנבראים אמנם 'מובדלים' ו'בטילים' אליו – אך אי"ז ביטול והבדלה בתכלית (- 'קודש קדשים').

80. שמות כז, כא.

81. ראה תו"א לו, ג. בלקו"ת פינחס עו, א מציין לכאן. וראה גם סידור לו, ג. לקו"ת נשא כו, ב.

אמרו רז"ל ולא עם הארץ חסיד כו'. אך להיות המשכת התורה למטה בישראל, הוא על ידי בחינת משה, וכמ"ש בזהר על פסוק מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש, שאני עמלא דאורייתא דהיא לעילא מן שמשא,

והיות שהכוח שישנו בהמשכה האלוקית שעל-ידי המצוות להעלות את האדם הוא על-ידי עסק התורה (כנ"ל), לכן התורה נמשלה לאור הלהב המאיר על-ידי כלי הנר של המצוה, כי כל הכח שישנו במצוות להעלות את האדם, הוא על-ידי אור התורה.

מה־שאין־כן עם הארץ שאין בו בחינת חכמה, אמרו רז"ל[82]: 'ולא עם הארץ חסיד' כו'.

על 'עם הארץ' שאין בו חכמת התורה אמרו רז"ל: 'ולא עם הארץ חסיד'. ועל פי הנ"ל יבואר הפירוש הפנימי בדברי רז"ל אלו, שמי שאין לו בחי' חכמת התורה, לא יכולה להיות נמשכת בו ההמשכה העליונה הנמשכת ע"י אהרן – דהיינו שאינו יכול להיקרא בשם 'חסיד', ד'חסיד' מורה על מי שכן נמשכת אצלו ה'אהבה' ע"י אהרן, וכידוע שהאהבה היא מצד החסד.

ועם הארץ המדובר כאן הוא גם מי שמקיים מצוות בהידור ואפילו שמח מאד בשמחה של מצוה, אלא שבגלל שאינו עוסק בתורה, אין בו כוח לעלות מלמטה למעלה למקור נשמתו.

[עכ"פ נתבאר, שהכח לעלות מלמטה למעלה הוא דוקא בכח התורה. וכעת יבאר שכח זה לעלות מלמטה למעלה שבא ע"י התורה הוא דוקא ע"י משה, "שושבינא דמלכא", שממשיך מן בחינת "מלכא" שלמעלה מעולמות, שתרד ממנה להיות בחינת מאור ומקור לנשמות, שירגישו אותה ויעלו להיכלל בה.

וזהו שמבאר להלן שהתורה נמשכת ע"י בחינת משה:]

אך, להיות המשכת התורה למטה בישראל, הוא על־ידי בחינת משה. וכמ"ש בזהר[83] על פסוק[84] "מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש" – 'שאני עמלא דאורייתא, דהיא לעילא מן שמשא'.

משה נק' 'שושבינא דמלכא', כי עניינו הוא להיות השושבין של המלך, להמשיך את אור האין סוף למטה אל בני ישראל. והמשכת ונתינת התורה למטה היא ע"י בחינת משה.

והנה איתא בזוהר: "'מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש' [- פירוש, מה ריוח ושכר יש לאדם בכל עמלו בעולם הזה], יכול אף עמלה דאורייתא [- היה מקום לחשוב שגם לעמלה של תורה אין יתרון ושכר], תלמוד לומר: 'שיעמול תחת השמש' [- היינו, בענייני עולם הזה], שאני עמלה דאורייתא, דלעילא מן שמשא הוא [- שונה עמל התורה שהוא למעלה מן השמש, כי התורה ירדה ונמשכה מן העליונים]".

והעולה מדברי הזוהר שעמל התורה הוא "למעלה משמשא" הוא שמי ש"תורתו אומנותו" עומד לא רק "מעל הכפורת" סתם (היינו למעלה מהמסך שהוא שורש הפירוד דעולמות בי"ע - דוגמת ה"מגן" המסתיר על אור השמש דשם

82. אבות פרק ב משנה ה.

83. פרשת ויחי רכג, ב. וראה גם תו"א נו, ד. זהר חלק א רכג, ב. זהר חלק ג קפב. וראה סה"מ תרל"ג ח"א ע' רנ בשולי הגליון. תו"א ח, ד. אוה"ת נ"ך כרך א ע' קטז.

84. קהלת א, ג.

ושם הוא מדרגת משה כבד פה וכבד לשון כו', כי בחינת עסק התורה, הנה אינו בדרך שמחה של מצוה שהוא בבחינת רץ לבך מחוץ לפרוכת, אלא היא בבחינת שוב לאחד, שעל ידי התורה הוא גילוי יחודו ית' למטה כמו למעלה,

הוי', כנ"ל), אלא גם מעל השמש שהיא עולם האצילות, ולמעלה משם הוי' והיא בחי' עצמותו ומהותו ממש.

ולגביו אין חילוק בין עולמות עליונים ותחתונים, לומר שרק בעולמות העליונים יוכל להאיר אורו ולא בעולמות תחתונים, אלא העולמות בשווה לפניו, כי "כל מה שבא מעצמות אור אין סוף בגדר ושפע עכ"פ כלא חשיב ממש לגבי מהותו ועצמותו ממש" (מאמרי אדמה"א עמ' שלה), ולגביו לא שייך הכלל שאור השמש דאצילות אינו יכול להאיר בבי"ע, כי הוא "למעלה משמשא" ולמעלה מגדר זה שבשמש שהיא דוקא באצילות[85]. ולכן יכולה התורה ע"י משה לרדת "למטה בישראל".

ושם הוא מדרגת משה – "כבד פה וכבד לשון"[86] כו'.

משה רבינו נקרא "כבד פה וכבד לשון", אע"פ שמשה אמר לבני ישראל את כל התורה, כי הכוונה ב"כבד פה" היא שעסקו היה רק בתורה:

דהנה התורה היא מבחינת "חכמה עילאה". ושם היה דרגת משה שלכן נקרא "שושבינא דמלכא", כיון שכל עסקו הוא בתורה שלמעלה מעולמות ולמעלה מעלה ממקור העולמות הנפרדים, בחינת יחודא עילאה. אבל לא הי' יכול להשפיל עצמו לדבר בבחינת הדיבור שהיא ספירת המלכות "מלכות פה" והיא מקור עשרה מאמרות שבהם נברא העולם. וזהו הפירוש "כבד פה" – שהדיבורים השייכים לבחי' המל' (הנקראת 'פה') היו משוללים ממנו ו'כבדים' עליו[87] (ע"פ מאמרי אדה"א עמ' שלא).

"ולכך נקרא שושבינא דמלכא... ולא שושבינא דמטרוניתא, כי מטרוניתא הוא בחינת דיבור העליון שמחיה העולמות בי' מאמרות כידוע, אבל לאו אורחא דמלכא לאשתעויי במילי דהדיוטא שהן הי' מאמרות, אלא בדברי תורה דוקא. ולכן נקרא משה שושבינא דמלכא לפי שבו ועל ידו נתגלה אור אין סוף שנקרא מלכא בכל פרשה ופרשה שבתורה כמו שאמר בכל פרשה ויאמר ה' אל משה כו'" (ספר תקס"ז).

כי, בחינת עסק התורה, הנה אינו בדרך 'שמחה של מצוה', שהוא בבחינת 'רץ לבך'[88] מחוץ לפרוכת (כמבואר לעיל)**, אלא היא בבחינת 'שוב**

85. וראה גם תו"א סוף ד"ה וארא אל אברהם (שצויין באוה"ת כאן): "אבל משה רבינו ע"ה מדה אחרת היתה בו שאמר ונחנו מה בחי' בטול לגמרי לפיכך זכה שנתנה תורה על ידו בבחינת דבור, ואמרו רז"ל שהיתה שכינה מדברת מתוך גרונו של משה כי לא שייך בחי' אהבה ותענוג רק בבחי' התגלות נגלות אור ה' להיות השראתו בתחתונים שהם בגדר עלמין מעלה ומטה כו', אבל דבר ה' זו הלכה ואורייתא וקוב"ה כולא חד שהוא יחיד ומיוחד ולית מחשבה תפיסא ביה לא שייך בזה שום הרגשת אהבה או תענוג שאינו מרגיש את עצמו כלל רק הוא בטל במציאות ואינו תופס מקום לעצמו כלל אלא שהוא נמשך אחריו לדבר מה שהוא מדבר וכמ"ש ואשים דברי בפיך ובזה הוא ממשיך המשכת יחודו ואחדותו ית' בכבודו ובעצמו כמו קודם שנברא העולם שיתגלה למטה שגם עכשיו העולם כאין ואפס והי' כלא היה ואין כאן לא מעלה ולא מטה כו'".

86. שמות ד, י.

87. ורק אהרן שהוא "שושבינא דמטרוניתא", המורה על ספירת המלכות ובחי' הדיבור העליון מקור הנבראים מעשרה מאמרות, הוא "יהיה לך (למשה) לפה" בעמדו לפני פרעה כדי להראות את המופתים בענייני העולם שנברא מעשרה מאמרות.

88. תיקוני זהר בהקדמה (ז, א). ובספר יצירה פ"א מ"ח.

על ידי התורה שהיא דבר ה' ממש, וכמש ודברי אשר שמתי בפיך, דברי ממש, הנה אמרו רז"ל מתניתא מלכתא, כמלך עצמו, שמתאחד עם דבר פב א **ה' זו הלכה שיהא הפסק כך כאילו הפסק הזה יוצא מפי עצמו. והיינו מעלת ומדרגת מי שתורתו אומנתו כמו רבי שמעון בר יוחאי וחביריו, (שלכן**

לאחד'[89]**, שעל־ידי התורה הוא גילוי יחודו ית'** [- 'יחודא עילאה'] **למטה כמו למעלה על־ידי התורה, שהיא דבר ה' ממש.**

כאשר האדם נמצא מצד עצמו מ"חוץ לפרוכת", שאז עבודתו היא בענין ה'רצוא' – לרוץ בצמאון להיכלל באור אין סוף, אז שייך הענין ד"שמחה של מצוה" בגלל החידוש בזה שממקומו "מחוץ לפרוכת" עולה להיכלל באור אין סוף שלמעלה מעולמות.

מה שאין כן בעסק התורה של מי ש"תורתו אומנותו" (שיבואר להלן), הרי הלומד מאוחד עם הקב"ה עצמו (ואינו נמצא למטה "מחוץ לפרוכת" באופן שחש צימאון לעלות למעלה בכדי להיכלל באלקות), והגילוי הוא "למטה כמו למעלה".

כי שורש עמל התורה הוא "לעילא משמשא". כלומר: שלא כמו בבחינת השמש, היינו אור האצילות (כנ"ל), שמאירה דוקא **למעלה** מעולמות, וכדי "לתפוס" בה צריך האדם **להתעלות** מן העולם ב'רצוא' – הרי בחינת "לעילא מן שמשא" היא למעלה גם מן האצילות, ואינה מוגדרת במה שמאירה, רק בעולם התחתון מתגלה בו יחודו יתברך בדרגת יחודא עילאה כמו בעולמות העליונים. וממילא מובן שמצד דרגא זו האדם אינו עומד מבחוץ ומשתוקק לעלות, אלא דבר ה' ממש שוכן בקרבו ומאוחד עמו גם בהיותו למטה.

וכמ"ש[90] **"וּדְבָרַי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּפִיךָ", 'דברי' ממש. הנה, אמרו רז"ל**[91]**: 'מתניתא מלכתא', כמלך עצמו, שמתאחד עם דבר ה' זו הלכה**[92]**, שיהא הַפְסַק כך, כאילו הַפְסַק הזה יוצא מפי עצמו.**

ממש"נ "**ודברי** אשר שמתי בפיך" מובן, שיש דרגא בלימוד התורה, שבה הלומד הוא כ"כ מיוחד עם אלקות – עד כדי כך שזה כאילו שמה שיוצא מפיו הוא דברי הקב"ה. ועד שגם כאשר הוא פוסק דין חדש למרות שלפועל ממש החכם הלומד הוא זה שפוסק את הדין, הרי באמת הפסק הוא בעצם מה שעלה ברצונו ית' ודבר הלכה הוא "דבר ה'", ואי"ז אלא שזה 'עובר' דרך פי החכם המאוחד עם התורה לגמרי.

[וכעת יבאר, שמדריגה זו של לימוד התורה, היא המדריגה של 'תורתו אומנתו':]

והיינו, מעלת ומדרגת מי שתורתו אומנתו, כמו רבי שמעון בר יוחאי וחביריו[93]**. (שלכן**[94] **פטורים**

89. שם.

90. ישעי' נט, כא.

91. בביצה כח, ב: "מתניתין מלכתא". וראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע באוה"ת פ' שמות ע' יב: "לכאורה כן צריך להגיה בתו"א ובלקו"ת שה"ש על פסוק זה, וכן הוא לנכון בתו"ח ד"ה ואלה שמות (ע' 26), כי בתלמוד בבלי 'מתניתא' הוא כינוי לברייתא, בניגוד ל'מתניתין', משנה שלנו, הנאמר על משנה (ביצה שם, ועיין גם כן תענית כא, א)".

92. שבת קלח, ב.

93. שבת יא, א. וראה המשך תער"ב ח"ב (ע' א'סו) דרשב"י סבירא ליה דאין מפסיקין לק"ש "לפי שתורתו דרשב"י היה במעלה ומדריגה עליונה שגם בהנגלה היה מאיר בו האלוקית שבהלכה".

94. אף שקטע זו היא בחצא"ג – בכל זאת נראה שאי"ז הוספת הצ"צ, שהרי היא מופיע גם בתו"א דפוס לעמברג (שאין בו מהגהות והוספת הצ"צ).

פטורים מן התפילה, שהתפילה היא בחינת ביטול בהשתחוואות והמשכת אור אין סוף ב"ה, המשכות אלו נמשכות עי עסק התורה גם כן), וכמו שאמר רבי שמעון בר יוחאי בחד קטירא אתקטרנא כו', שהוא בחינת ביטול באור אין סוף ב"ה ממש בבחינת יחודא עילאה. ולכן אמרו רז"ל ותלמוד תורה כנגד כולם.

מן התפילה, שהתפילה היא בחינת ביטול בהשתחוואות והמשכת אור אין־סוף ב"ה, המשכות אלו נמשכות ע"י עסק התורה גם כן). וכמו שאמר רבי שמעון בר יוחאי[95]: 'בחד קטירא אתקטרנא' כו', שהוא בחינת ביטול באור אין־סוף ב"ה ממש, בבחינת 'יחודא עילאה'.

הפירוש הפנימי בענין 'תורתו אומנתו' הוא, לא רק כפשוטו שאין לו עסק במילי דעלמא, אלא גם בעבודת ה' רק 'תורתו אומנותו', כי עבודתו היא רק בהמשכה ו'שוב' שיאיר למטה כמו למעלה ע"י התורה, ורק זו אומנותו ואין לו עוד עסק אחר בעבודת ה' כיון שאינו זקוק לעבודת ה'רצוא' והצימאון, כי כבר התקשר עם הקב"ה והגיע למקור התורה, וכבר מאוחד עם הקב"ה "לעילא מן שמשא" וההתאחדות היא "למטה כמו למעלה".

ולכן רשב"י אמר על עצמו "בחד קטירא אתקטרנא (- בקשר אחד התקשרתי בהקב"ה) "כלומר בקשר אחד אמיץ וחזק כבר נתקשר פעם אחת, ושוב אינו צריך לעורר נפשו עוד בבחינת רצוא, בהיות שנשמתו דבוקה תמיד למעלה בלי הפסק כלל, כמו דבר הנקשר בקשר אחד והיו לאחדים כאילו לא היו נפרדים מעולם כו', ועל כן לא היה צריך רק להמשיך אלקות בבחינת שוב בלבד, והיינו פירוש מי שתורתו אומנתו שאין לו בחינת כלי אחרת זולת התורה שהוא ממשיך אור אין סוף ע"י עסק התורה[96]" (ספר תקס"ז).

ולפ"ז (שענין 'תורתו אומנתו' מורה על כך שהאדם עומד במדריגה ש'למטה כמו למעלה' שלכן אינו זקוק לענין ה'רצוא'), יבואר גם למה מי ש'תורתו אומנתו' פטור מן התפלה:

דהרי עניין התפילה הוא שעל ידה נמשך אלוקות למטה, כולל גם המשכת שפע בגשמיות וכמו י"ח ברכות שמונה-עשרה שעל ידן נמשך מלמעלה רפואת חולים וברכת השנים ושאר הבקשות, וזהו עניין ההשתחוואות בשמו"ע, להורות על הירידה מלמעלה למטה.

וגם מי שתורתו אומנותו – פירושו הוא (כנ"ל) שע"י התורה הוא ממשיך אלקות מלמעלה למטה, ומדרגא גבוהה יותר ממה שממשיכים בתפילה, כי התורה היא למעלה מענייני העולם שעליהם מתפללים. ולכן מי שתורתו אומנותו פטור מן

95. אדרא זוטא זהר חלק ג רפח, א, ורצב, א. ראה שערי אורה שער הפורים עג, ב. דרך מצותיך פו, ב. וראה ד"ה ויכולו תרס"ו.

96. ולכן אמר רשב"י (ירושלמי ברכות פ"א סוף הלכה ב) "כגון אנו שעוסקין בתלמוד תורה אפילו לקריאת שמע אין אנו מפסיקין", כי קריאת שמע היא כדי לעורר ביטול בתכלית, שעל ידו יהיה לימוד התורה שלאחרי התפילה בהתאחדות עם הקב"ה, באופן ד"ואשים דברי בפיך". אך רשב"י שהיה בביטול תמידי לאלקות כמו שאמר על עצמו (זהר ח"א רכה, א) "אנא סימנא בעלמא" שאין לו כל מציאות לעצמו וכל הווייתו היא סימן על אלקות, לא היה צריך להקדמת קריאת שמע בכדי להגיע לביטול והתאחדות זו בתורה, ולכן אמר "אין אנו מפסיקין לקריאת שמע (לקוטי שיחות חלק י"ז עמ' 361).

והנה, כדי שיגיע לבחינת ומדרגת ביטול זה, כתיב ויקחו אליך שמן זית זך, בחינת חכמה, איזהו חכם הרואה את הנולד דהיינו הנולד מאין ליש,

התפילה כי - "ענין אחד הם שהוא בחי' ירידה והמשכה עכ"פ, רק בודאי בכלל מאתים מנה ונכללו בחינת המשכת חיי שעה דתפילה בחיי עולם דתורה, ולכן גזרו אומר דמי שתורתו אומנתו פטור מן התפילה, דחיי שעה דתפילה במילא **יומשך**" (אדמו"ר האמצעי).

ולפי"ז מבואר למה מי שעומד במדריגה של 'תורתו אומנתו' שייך לומר עליו ש'ואשים דברי בפיך" – כי הפי' ב'תורתו אומנתו' הוא שהאדם עומד בהתאחדות גמורה עם הקב"ה ע"י התורה, באופן ש"למטה הוא כמו למעלה"[97].

ולכן, אמרו רז"ל[98]**: 'ותלמוד תורה כנגד כולם'.**

על פי האמור לעיל, יובן מאמר חז"ל "ותלמוד תורה כנגד כולן", כי במצוות האדם נמצא למטה ועל ידם הוא עולה למעלה, ואילו הלומד תורה מתוך ביטול ומתאחד עם התורה אין לגביו חילוקי מעלה ומטה, ויחודא עילאה מאיר אצלו "למטה כמו למעלה".

[לסיכום: לצורך העלאת הנרות של אהרן יש קודם להידבק באותיות התורה שלמעלה מעולמות ולהתאחד איתם, והמשכת התורה לישראל היא ע"י משה שהוא שושבינא דמלכא, ומקומו "לעילא מן שמשא" למעלה גם מאצילות ולכן הוא יכול להמשיך חכמה עילאה שתורגש למטה בנשמות ישראל, וע"י כך יוכלו לבא לרצוא ולהיכלל במאור העליון]

פרק ט

ההתבוננות ד'הרואה את הנולד' בכדי להגיע לביטול והתאחדות עם התורה

[לעיל נתבאר שבכדי שתוכל להיות העלאת הנרות ושמחה של מצוה ב'רצוא' ע"י אהרן, יש להקדים דבקות והתאחדות עם התורה הנמשכת ע"י משה, להלן יבאר איך מגיעים לביטול זה, שאין נרגשת מציאות האדם והוא מתאחד עם התורה:]

והנה, כדי שיגיע לבחינת ומדרגת ביטול זה, כתיב "ויקחו אליך שמן זית זך", בחינת חכמה. 'איזהו חכם? הרואה את הנולד'[99]**. דהיינו, הנולד מאין ליש.**

בכדי שהאדם יוכל להגיע לבחינת ומדריגת ביטול עצום זה בשעת עסקו בתורה, עד כדי כך שדברי ה' הם המדברים דרך פיו – על זה כתיב 'ויקחו אליך שמן זית זך', שצ"ל גילוי בחי' החכמה בנפשו (שתכונת החכמה היא הביטול, וכ"ז רואים גם בתכונת השמן, כנ"ל).

וביטול זה מגיע ע"י התבוננות במה שהארה האלוקית הנותנת מקום לעולם ומהוה אותו צריכה להתחדש ע"י מקורו – היינו הדרגות היותר עליונות באלקות (שאינן נותנים שום תפיסת מקום וערך להעולמות), וכפי שיבואר.

דזהו הפירוש הפנימי במאחז"ל "איזהו חכם הרואה את הנולד" – דאיך מגלים בחי' ה'חכמה' שבנפש, ע"י שמתבוננים בענין זה שההארה

---

97. וענין זה – גם מרומז בגוף הל' 'תורתו אומנתו': כי כמו שכלי האומנות שהאומן עובד על ידו אין לכלי כל עניין בפני עצמו והוא רק גרזן ביד החוצב, כך הלומד הוא רק כלי ו'צינור' שעל ידו מתגלה אור אין סוף בעולם, והקב"ה עצמו מדבר על ידו. (הנחת אדמו"ר האמצעי בספר תקס"ז)

98. פאה פרק א משנה א.

99. תמיד לב, א.

וכמאמר המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית כו'. כי ההתחדשות מאין ליש הוא תמיד כו', והיינו, לפי כי אני הוי"ה לא שניתי, ואתה הוא קודם שנברא כו', רק ההתחדשות להיות יש הוא רק הארה בעלמא כו', ולכך צריך להיות התחדשות ההארה תמיד שלא תבטל במציאות לגמרי כו'. וכאשר ישים אל לבו הדבר הזה, יהיה בבחינת ביטול אליו ית', ורוח אייתי רוח ואמשיך רוח כו' ביטול אור אין סוף ב"ה ממש על נפשו בעסק התורה כו'.

המהווה את העולמות תמיד 'נולד' מחדש מאין ליש.

וכמאמר[100]: 'המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית' כו'. כי ההתחדשות מאין ליש הוא תמיד כו' והיינו, לפי כי "אני הוי"ה לא שניתי"[101], ו'אתה הוא קודם שנברא'[102] כו', רק ההתחדשות להיות יש, הוא רק הארה בעלמא כו'. ולכך, צריך להיות התחדשות ההארה תמיד, שלא תבטל במציאות לגמרי כו'.

אחד הפירושים במה שאומרים "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית" הוא ש'מעשה בראשית' קאי על הדבר הפועל ענין דמעשה בראשית, דהיינו ההארה האלקית המהוות את העולמות, והארה זו צריכה להתחדש תמיד.

ביאור הדבר:

על הקב"ה עצמו נאמר "אני ה' לא שניתי" ופירוש הכתוב על פי פנימיות העניינים הוא, שבריאת העולמות לא פעלה שום שינוי בו ית', והוא בשוה ממש קודם שנבראו ולאחר שנבראו, ודלא כבשר ודם שע"י שעושה פעולה מסויימת 'נתפס' הוא בפועל שעושה ומשתנו מצבו ע"י זה.

וטעם הדבר שהקב"ה אינו 'נתפס' ע"י הפעולה של בריאת העולמות, הוא משום שהחיות האלוקית היורדת להוות את הנבראים היא 'הארה' בלבד שאין לה חשיבות וערך לגבי הקב"ה עצמו, והיא היורדת ממנו להחיות את העולם.

ולפיכך – מאחר שהחיות האלקי המהווה את העולמות היא 'הארה' בלבד שאין לה ערך כלל לגבי מהותו ועצמותו ית' – צריכה היא להתחדש תמיד, ולהימשך ממנו להאיר ולהחיות את העולמות כל יום וכל רגע מחדש, כי כידוע, כל דבר שנמשך שלא בהדרגה צריכה להתחדש תמיד כדי להמשיך להתקיים.

והיוצא מזה הוא, שה'הארה' המהווה את העולמות – שלגבי' יש להעולמות תפיסת מקום – היא בעצמה בטילה במציאות לגבי מקורה, היינו הדרגות באלקות שאינן נותנים ערך ותפיסת מקום להעולמות, וכדמוכח מזה שבלי שהיא תתחדש ע"י מקורה בכל רגע, לא יהי' לה קיום[103].

וכאשר ישים אל לבו הדבר הזה – יהיה בבחינת ביטול אליו ית'. ו'רוח אייתי רוח ואמשיך רוח'[104] כו' – ביטול אור אין־סוף ב"ה ממש על נפשו בעסק התורה כו'.

100. נוסח ברכת ק"ש – 'יוצר המאורות'.
101. מלאכי ג, ו.
102. נוסח תפלת שחרית.
103. וראה בעיונים שבסוף המאמר.
104. זהר חלק ב קסב, א.

וזהו ואתה תצוה את בני ישראל, תצוה מלשון צוותא והתקשרות, על ידי ויקחו אליך שמן זית זך לבחינת משה תחילה, ומזה נמשך להיות חוקת עולם מאת בני ישראל, להיות אותיות התורה גורמת שיערוך אהרן את הנרות בחינת שמחה של מצוה, מחמת כי אותיות התורה הן הנמשכות מבחינת משה, ואתה תצוה את בני ישראל כו'. והנה, בבחינת אהרן שהוא בחינת רץ

כאשר האדם ישים אל לבו הדבר הזה (שהאור שבערך העולמות מתחדש בבחי' יש מאין תמיד ממנו ית', ואילו הוא ית' לא היה ממשיך ומחדש תמיד להם חיות העולמות בבחי' הארה לבד, היו בטלים במציאות ממש) אזי, יהיה בבחינת ביטול גמור אליו ית', כי האמת היא שמאחר שאפילו מקור התהוות העולמות צריך להתחדש תמיד, א"כ אין לעולמות מציאות אמיתית, שהרי כל מציאותם צריכה להתחדש בכל רגע ולולי זה היו כלא היו ממש, והמציאות האמיתית הקיימת היא רק האלוקות שלמעלה מכל עניין העולמות והאור שבערך העולמות, וכאשר האדם יתבונן בזה, יחוש ביטול במציאות ש"אין עוד מלבדו" ורק הקב"ה עצמו שלמעלה מעולמות הוא הקיים.

וידוע הכלל המובא בספרי קבלה ש'באתערותא דלתתא – אתערותא דלעילא', היינו שעל-ידי התעוררות האדם למטה בעבודת ה', יומשך מלמעלה המשכה עליונה בהתאם להתעוררות זו. ע"ד אמרם ז"ל 'אדם מקדש עצמו מעט מלמטה, מקדשין אותו הרבה מלמעלה'.

ובענייננו - כאשר האדם מגיע לבחי' ביטול זה על-ידי ההתבוננות המבוארת לעיל, אזי ממילא (באתערותא דלתתא אתערותא דלעילא, 'רוח [האדם למטה] אייתי רוח [מלמעלה]') יתגלה בנפשו ויתאחד עמו אור אין-סוף ב"ה ממש בעסקו בתורה, כי ע"י הביטול הוא נעשה כלי ראוי לגילוי עליון זה, שאין הקב"ה שורה אלא על מה שבטל אצלו ית'.

[לסיכום: בכדי להגיע להתאחדות עם התורה שממשיך משה, יש צורך לביטול המגיע מהתבוננות במה שההארה האלקית המחיה את העולמות מתחדשת בכל רגע, וביטול זה ממשיך את הביטול וההתאחדות עם התורה]

פרק י

ישוב הקושיות על הפסוקים ואתה תצוה

[וכעת ישוב ליישוב הקושיות שבתחילת המאמר על הכתוב ואתה תצוה:]

וזהו "ואתה תצוה את בני ישראל"."תצוה", מלשון 'צוותא' והתקשרות[105]**. על-ידי "ויקחו אליך שמן זית זך" לבחינת משה תחילה. ומזה נמשך להיות "חוקת עולם מאת בני ישראל", להיות אותיות התורה גורמת שיערוך אהרן את הנרות – בחינת 'שמחה של מצוה' – מחמת כי אותיות התורה הן הנמשכות מבחינת משה, "ואתה תצוה את בני ישראל" כו'.**

מה שהקדימה התורה לפני העלאת הנרות ע"י אהרן, שצריך להביא שמן למשה, הוא כי לצורך העלאת הנרות של המצות צריך שימשך לאדם

105. באוה"ת בשלח ע' תלב: "על-דרך מאמר רז"ל פרק קמא דברכות דף ו' עמוד ב' בעניין כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה. ועיין מה שכתוב סוף ד"ה ואתה תצוה [הכוונה לכאן], ובלקו"ת בד"ה צו את קרבני - הראשון - ריש פרק ד'".

לבך, כתיב מערב ועד בוקר, ברישא חשוכא והדר נהורא, אבל בבחינת משה שהוא בבחינת שוב לאחד, וגילוי יחודו ית' בבחינת יחודא עילאה, כתיב להעלות נר תמיד, שהוא גילוי יחוד עליון שלמעלה מהזמן, ולפניו ית' כחשכה כאורה, שהוא השוה ומשוה כו', ודי למבין.

קודם אור אותיות התורה ויתאחד עמו, ובכדי שיומשך אליו ממש אור התורה, הוא צריך ל"הביא" מעצמו שמן שהוא הביטול של החכם הרואה את הנולד המבואר לעיל.

[וכעת יתרץ את הקושיא השניה בתחילת המאמר – מדוע פעם נאמר שהדלקת הנרות היא 'מערב עד בוקר', ופעם נאמר שהיא 'תמיד':]

והנה, בבחינת אהרן – שהוא בחינת 'רץ לבך' – כתיב "מערב ועד בוקר"[106]**, 'ברישא חשוכא והדר נהורא'**[107].

אהרן ממשיך בנשמות ישראל אהבה עליונה, שמחה של מצוה, ועל-ידי התגלות זו בנפש האדם מתעורר בו צימאון ותשוקה ('רץ לבך') לעלות למעלה ולהכלל באור אין-סוף ב"ה ממש, יחודא עילאה.

וזהו עניין 'מערב עד בוקר' שכתוב גבי אהרן, ד'ברישא חשוכא' – תחילה נשמת האדם נמצאת בחושך והעלם של עולם הזה ('יחודא תתאה'), ועל ידי הגילוי העליון הנמשך בנפשו בכוח אהרן, הרי הוא מתעורר ברצון לעלות ולהכלל באור אין-סוף ב"ה ממש, וזהו 'והדר נהורא', שאזי הוא יוצא ועולה מהחושך של עולם הזה ומתחיל להרגיש את האור העליון של אור אין-סוף ב"ה עצמו, בחי' 'יחודא עילאה'.

והצימאון ו"רצוא" הזה הוא דוקא כאשר נשמת האדם היא "מחוץ לכפורת", כאשר הוא בבחינת ערב וחושך, מחוץ לאור האצילות, ומרגיש את הריחוק בו הוא נמצא ומתעורר ברצוא וצימאון להיכלל. והוא "ברצוא בבחינת העלאה מחוץ לכפורת... שאין זה אלא בערב דוקא וכמו שכתוב נפשי אויתיך בלילה דוקא" (תקס"ז).

ולכן נאמר בכתוב "מערב עד בוקר", להורות שה'רצוא' נמשך רק בערב עד שמגיע הבוקר ולא עד בכלל, כי בהיות הבוקר, כאשר הנשמה עולה מעל הכפורת לאור האצילות, שוב אינה מרגישה תשוקה וצמאון, מאחר שכבר עלתה מעל הכפורת לעולם האצילות המאוחד באלקות.

אבל בבחינת משה – שהוא בבחינת 'שוב לאחד', וגילוי יחודו ית' בבחינת 'יחודא עילאה' – כתיב "להעלות נר תמיד"[108]**, שהוא גילוי יחוד עליון שלמעלה מהזמן, ולפניו ית' "כחשכה כאורה"**[109]**, שהוא השוה ומשוה** [קטן וגדול][110] **כו', ודי למבין.**

משא"כ גבי משה כתיב 'להעלות נר תמיד', כי ה"שוב" שע"י בחינת משה, הוא בחינת שושבינא דמלכא, כי "הרי שורש התהוות הזמן הוא במלכות דוקא כמו שכתוב ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך כי בבחינת מלוכה שהוא בחינת התגלות והתפשטות אור שייך היה הווה ועתיד.. אבל בבחינת עצמות אלקות הוא למעלה מבחינת

106. שמות כז, כא.
107. שבת עז, ב.
108. שמות כז, כ.
109. תהלים קלט, יב.
110. פיוט 'וכל מאמינים'.

הזמן" ולכן "במשה שנקרא איש האלוקים שהוא למעלה מבחינת הזמן נאמר להעלות נר תמיד" (תו"א בהוספות, ביאור למאמר זה).

והמשכה זו נמשכת גם למטה בעולמות התחתונים בכל משה שושבינא דמלכא, הממשיך מ"לעילא מן שמשא" שלגביו יתברך אהשמש דאצילות והחושך של עולמות בי"ע, בחינת יום ולילה הם בשווה, ולכן הארתו היא תמיד ללא חילוק בין אור לחושך, בוקר וערב.

עיונים

להערה 99

בתורה אור כאן נקט בביאור העניין ד'הרואה את הנולד', ש"ישים אל לבו הדבר הזה" מה שההתהוות היא ע"י הארה בעלמא מהקב"ה עצמו, והארה זו שעל ידה הוא ההתהוות צריכה להתחדש תמיד ממקורה, שלא תיבטל במציאות לגבי הקב"ה עצמו שלמעלה מעולמות.

ויש לומר שמה שביאר בתו"א עניין הרואה את הנולד באופן זה, ולא כמו שהוא בכו"כ מקומות שמבואר הביטול ע"י ההתבוננות במה שגם הבריאה עצמה צריכה להתחדש בכל רגע מהארה האלוקית המחיה אותה, הוא כי תכלית ההתבוננות המבוארת כאן היא שעל ידה יתבטל האדם במציאות, ויוכל להתאחד עם התורה שלומד.

והחילוק בין הביטול שישנו בלימוד התורה תורה על הרצוא בקריאת שמע הוא, שבעבודה של רצוא וצימאון נרגש שהאדם מצד עצמו הוא מציאות, וביטולו הוא רק 'ביטול היש' לגבי מקורו המחייהו, ע"י בחינת הדיבור המהווה את העולמות, משא"כ לגבי התורה הרי מלכתחילה אין מציאות לאדם, ונמשכת ע"י שושבינא דמלכא שאינו שייך להתהוות העולמות, ו"לאו אורחא דמלכא לאשתעויי במילי דהדיוטא" שהוא מרומם מן הדיבור המהווה את העולמות "מילי דהדיוטא". ולכן ההתבוננות בביטול הבריאה לדבר ה' המהווה בכל רגע אינו מביא לביטול הנרצה כאן בלימוד התורה שלמעלה מכל שייכות לבריאה, ולכן מבואר כאן דוקא ביטול ההארה המחיה לגבי עצמות אוא"ס שלמעלה לגמרי מהבריאה, "ואתה הוא עד שלא נברא ואתה הוא משנברא", שע"י שמשים אל לבו עניין זה הוא מרגיש שלבד מה שהבריאה זקוקה להתהוות בכל רגע, הרי גם מקורה הנותן לה ערך אין לו מציאות אמיתית, הדבר שקיים באמת ומצד עצמו הוא רק הקב"ה עצמו שלמעלה לגמרי מעולמות, ודוקא מההרגשה המגיעה ע"י התבוננות זו יוכל האדם להתבטל לא רק בביטול היש, אלא להגיע לביטול במציאות כשמרגיש שכל חיות העולם היא הארה בעלמא הבטלה לגבי הקב"ה עצמו שלגביו אין כל תפיסת מקום לעולם, ועי"ז מתבטל במציאות ורק דבר ה' הוא המדבר מפיו בלימוד התורה.

[ויש להעיר כי בהנחת אדמו"ר האמצעי (בספר תקס"ז), מבאר עניין הרואה את הנולד באופן אחר, שקאי על מה שרואה ההתהוות התמידית של העולם הנבראים מהדבר ה' המהווה (ולא על התהוות ההארה המהווה עצמה כמו שהוא בתורה אור כאן).

ומבאר שם השייכות של "ביטול היש" של ההתבוננות בחידוש העולם למשה "שושבינא דמלכא" שלמעלה מכל עניין ההתהוות וממנו מגיע

ביטול במציאות, כי לביטול היש זה יש צורך בכוחו של משה, יחודא עילאה וביטול במציאות, בגלל שההתהוות התמידית מוסתרת ע"י הצמצום המעלים כנודע, ומצד כוחותיו הגלויים האדם לא יכול להצליח להסיר את הצמצום ולראות את הנולד מאין ליש, והכח של איש ישראל להתגבר על הצמצום ולהשיג את ההתהוות התמידית בשכלו, הוא ע"י משה שושבינא דמלכא ובחינת החכמה שבנפש, שאם בכוחה של החכמה שבנפש להביא את האדם למסירות נפש בפועל על קידוש ה' (כמבואר בתניא פרק י"ח) כש"כ שהיא יכולה להביא אותו לביטול היש. (וראה בארוכה יותר בד"ה ואתה תצוה שבמאמרי אדמו"ר האמצעי שמות).

פטרוני השבוע

לזכות ידידינו הנכבד

הרה"ח ר' **אברהם** בן **שרה אסתר** שיחי'

וזוגתו מרת **הניה** בת **רבקה** תחי'

הולצברג

וכל יוצ"ח שיחי'

WORLD TRADE
OFFICE SOLUTIONS
For all your copier needs
212-267-0500

לזכות

ידידינו הנכבד הרה"ח ר' **ישעי' זושא**

וזו' מרת **אסתר** שיחי' **ווילהעלם**

שיהיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה

לעילוי נשמת

הרה"ת ר' **אליהו ציון** בן הרה"ת ר' **חנניה** ומרת **ברוכה**

ולזכות מרת **סופי'** בת גרז שתבלחט"א

ולזכות ר' **חיים שמעון** בן רחל,

ומרת **חי' לאה** בת **ראשקא** שיחיו

נדבת **אוריאל** בן **סופי'** וזוגתו מרת **חנה טויבע**

בת **חי' לאה** ומשפחתם שיחיו

שיהיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה

לזכות

השליח הרה"ת ר' **יוסף יצחק** וזוגתו מרת **שטערנא**

שרה שיחיו **מינץ**

ולזכות הילדים **מנחם מענדל, אייזיק גרשון,**

צמח, משה, וחי' מושקא שיחיו **מינץ**

שיהיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה,

ושירוו מהם הוריהם אידישע חסידישע נחת

נדבת

ר' **אהרן טעלעשעווסקי** שיחי'

לזכות כל משפחתו

שיהיו לו ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה,

וחסידישע געזונטע נחת מכל יו"ח

נדבת

ר' **יוסף** הלוי וזוגתו מרת **חנה מלכה** שיחיו

גורביץ

לזכות כל משפחתו

שיהיו להם ברכות בטוב הנראה והנגלה בכל מכל כל

מנדבים חודשיים

לזכות הרה״ת ר׳ **שמואל דוד** וזוגתו
שיחיו **ניומאן** וכל משפחתם
...
לזכות משפחת **אהרן**
שיתברכו בכטו״ס
...
לזכות משפחת **באביטש**
שיתברכו בכטו״ס

לזכות ר׳ יעקב בן **חנה** שיחיו **גרסון**
וכל משפחתו
...
הרה״ת ר׳ **שלום דובער** וזוגתו לזכות
מרת **חי׳ מושקא גורביץ**
וכל משפחתם

לזכות הרה״ת ר׳ **לוי הלוי** בן **שרה** וזוגתו
מרת **שיינא מלכה** בת **רחל**
ובניהם **יהודית, צבי הירש הלוי, חי׳**
מושקא בת **שיינא מלכה**
...
Refuah Sheleima to
Daniel Reuvein ben **Dina**
Donated Anonymousl

לזכות כ״ק **אדמו״ר נשיא דורינו**
ולזכות הרבנית הצדקנית **חי׳ מושקא**
...
לזכות הרה״ת ר׳ **אברהם דוד** ומרת **רחל לאה טיברג**
...
לע״נ **בתיה** בת **שלמה הלוי** ע״ה
...
לזכות **לוי** וזוגתו מרת **רבקה לאה** ובניהם **חי׳ מושקא, מנחם**
מענדל, ובתיה מינא געלב
...
לזכות התמים **אליה סילפין**
...
לזכות הרה״ת ר׳ **אברהם אברמסון** וכל משפחתו
...
לזכות הרה״ת ר׳ **נחמן דוב** שיחי׳ בן **מאלע**, ומשפחתו
...
לזכות הרה״ת ר׳ **ישראל מאיר אברמסון** וכל משפחתו
...
לע״נ הרה״ת **אברהם ישעי׳** בהרה״ת **עובדי׳** ע״ה **שטראקס**
...
לזכות **בת שבע** שתחי׳
בת הרה״ת **יוחנן מרזוב** וכל משפחתו
...
לזכות **דינה בת שבע** בת **מאירה אסתר**
...
לזכות **פערל רייזל** בת **אהובה ברכה**
...
לזכות הרה״ת ר׳ **יהושע בירקאוויץ** וכל משפחתו
...
לע״נ **רבקה אלטא** בת **חנה לאה** ע״ה
...
לע״נ הילדה היקרה **עדאל שיינא** ע״ה
בת הרה״ת **מרדכי אליה** ילחט״א **האנאווער**
...
לזכות הרה״ת ר׳ **חיים משה**וזוגתו **מנוחה רחל**
ובניהם **מנחם מענדל ופעסיא**
...
לע״נ הרה״ח הרה״ת ר׳ **שמואל אייזיק הלוי** ע״ה **פאפאק**
נדפס על ידי ולזכות משפחתו
...
לזכות **אסתר** בת **רחל**

לזכות הת׳ **מנחם מענדל** בן **שיינא באשא**
...
לזכות הרה״ת ר׳ **אביגדור סימאנדס** וכל משפחתו
...
לזכות ולרפו״ש עבור **חי׳ אלה** שתחי׳ בת **ריסא**
ולזכות **עמנואל** בן **חי׳ סאשה**
...
לזכות ולרפו״ש ליוסף **יצחק** בן **איריס** ודורי בן **אורה**
...
לזכות **אשר** בן **רינה** לזיווג משורש נשמתו
ולגאולה שלימה של עם ישראל בקרוב ממש
...
לזכות ולרפו״ש לשאול **אליהו** שיחי׳ בן **חנה רבקה** שתחי׳
...
לזכות מרת **חנה מינא** בת **שושנה אביבה**
...
לע״נ הר״ר **כתריאל שלום** בן הר״ר **חיים יצחק** ע״ה
...
לזכות הרה״ת ר׳ **נחמן דוב** שיחי׳ בן **מאלע**, ומשפחתו
...
לע״נ **יחזקאל** בן **יוסף חיים** ולע״נ **רבקה** בת **יחזקאל**
...
לע״נ ר׳ **ראובן** בן ר׳ **יוסף רובינשטיין** ע״ה
נדבת חתנו ר׳ **מיכל קארצאג**
...
לזכות **יהודית** ולזכות אחיותיה **חי׳ מושקא, זעלדא**, ואחיה
שרגא פייוויש, מנחם מענדל
נדבת הורי׳ מרדכי אברהם ישעיהו וזוג׳ מרת אסתר שפרה טלזנר
...
לזכות הרב ומשפיע **שמואל** לו, שימשיך בעבודתו הקודש,
מאת תלמידו **שאול גנוגלי**
...
לזכות **אייזק גרשון** בן **שיינא באשא, מנחם מענדל, לוי,**
יוסף, חי׳ מושקא, שלום דובער, אברהם זאב, יהושע זעליג
...
לזכות ר׳ **לוי יצחק** הלוי וזוגתו מרת **חנה קורינסקי**
וכל יוצאי חלציהם ולזכות **׳חדר מנחם׳** מלבורן אוסטרליה
...
לע״נ **ראובן אברהם** בן **אלתר שלמה זלמן**
...
לזכות התמים **מיכאל זהבי**

בס"ד

תניא | לקוטי תורה | דרך מצותיך | נושאים בחסידות

מסודר להפליא

מבחר של עשרות מגידי שיעור

שיעורים חדשים בכל שבוע

טעמו וראו כי טוב ה'!

נשמתך משתוקק לשיעורים בחסידות

הכל רק בלחיצת כפתור!

www.otzerhachassidus.com

יש גם אפשרות '**להוריד**' כל השיעורים ל-**mp3 player** וכדומה

שיעורים בחסידות לכל אחד בכל מקום

אפשרות להכניס השיעורים ל-MP3/USB הפרטי שלך

לפרטים או להשיג השיעורים, צלצלו:

347.762.6054

ומלאה הארץ דעה את ה'

uphill marketing 718.722.7333

מכון לעבדך באמת

טל': 718.650.6295

אימייל: admin@otzerhachassidus.com

אתר: www.otzerhachassidus.com

מכון לעבדך באמת

תורת החסידות לכל אחד בכל מקום

ניתן להשיג הקונטרסים בחינם מידי שבוע בשבוע

במוקדים בכל שכונות החרדיות ברחבי ניו יארק

לפרטים נא להתקשר בטלפון 718-650-6295

או באימייל **info@otzerhachassidus.com**

כמו"כ אפשר לקבלו באימייל

או להורידם מאתר אוצר החסידות

www.otzerhachassidus.com

נדפס באדיבות

THE PRINTHOUSE

538 Johnson Avenue | Brooklyn, NY 11237

t 718.628.6700 f 718.628.6900 e jobs@tphny.com w tphny.com